

NÓGRÁDI KOVÁCS GYÖRGY:

**Egy fiú,
aki
kétszer szökött meg**

Nógrádi Kovács György

**Egy fiú,
aki kétszer szökött meg**

Ifjúsági regény

**Kiadta,
a Robinson Könyvműhely,
Szécsény**

ISBN 963 55 0314 8

1

- Lóri, hallom megint verekedtél! Mire való ez, kisfiam? - sópánkodott szeretetteljesen Aranka néni, a boltos, akit mindenki, főleg az iskolások igen kedveltek.

Izbégy Lóránd - ismerősei Lórinak becézték - a vállát vonogatta, ellenállhatatlan pislogásokkal bombázta a kis trafik és papírbolt üvegfedelű pultján heverő, ilyen-olyan, színes ceruzás dobozokat, ugyanis színes ceruzát akart vásárolni.

- Ez mennyibe kerül? - emelte fel az egyik ceruzányi hosszúságú, hat darabos, legolcsóbbnak vélt, vékony doboz színes ceruzát, illetlenül válaszra sem méltatva Aranka nénit.

De hát, mit is mondhatott volna? Hogy ő sosem kezd ki mással, viszont őt se abajgassa senki? Panaszolja el, hogy ő a legszegényebb, a legelhagyatottabb az osztályukban, amiért őt sokan piszkálják, ki kezdi, mint csibék a beteg társukat? Vagy húzza fel még jobban a vállát, és műbizonytalankodásával odázza el a válaszát?: Há...át! Mert más magyarázatot nem talált, amelyet egyébként sem tudna megfelelően elmondani egy felnőttnek, nem beszélve róla, hogy ő olyan fiú volt, aki nem szívesen panaszkodik. Magába fojt minden keservét.

- Negyven forint - hangzott valamivel később Aranka néni válasza, előtte ugyanis felvette, megfordította, megnézte a ráragasztott papírra írt árát. Nemrég árazta, de hát, annyi mindennek változik manapság az ára!

Lóri elbizonytalanodottan harapta össze az ajkát, arcán kétes grimasz suhant végig, amellyel éppen úgy kifejezhette, hogy drágállja, vagy nincsen annyi pénze.

- Kéred?

Lóri nem válaszolhatott, mert Aranka néni, teljesen váratlanul, megkerülte a pultot. Az ajtóhoz rohant, hogy kiszóljon az ajtó üvegén át felfedezett, arra haladó ismerősének, mire fel a fiú egyetlen pillanatnyi gondolkodás és mérlegelés nélkül, zsebébe csúsztatta az éppen kezében tartott dobozt.

Az illető bejött. Aranka néni: várj egy pillanatig, kiszolgálom Lórit! - kéréssel, visszalépett előbbi helyére és kérdőn lesett az éppen induló fiúra.

- Nem kérem - szólt vissza az majdnem az ajtóból.

- Ne rohanj el! Várj még egy kicsit!

Lóri szíve a torkába ugrott. Fejéből kiszaladt a vér. Lélegzetét visszatartva fordult meg, és sündörgött vissza a pulthoz. Azt hitte, leleplezték, amely nemcsak lemoshatatlan szégyent jelentene, hanem óriási botrányt is okozna. Kifejezetten remegett, amikor mindenbe beletrördösten, falfehérré dermedt arccal megállt.

- Ugye..., nincs annyi pénzed? - mosolygott rá, mit sem sejtve Aranka néni, majd választ sem várva, felvett a pultról az előbb eléje rakott dobozok közül egy ugyancsak teljes ceruzahosszúságú, hat darab színes ceruzát tartalmazó dobozt. - Add ide a pénzed, amennyi van, a többit majd meghozod!

Lóri a földig sújtva, megkövesedett szemgolyókkal bámult a kedves asszonyra, kaparászta elő a fémhúzasát, és ejtette a pultra, rebegte el, hogy a többit hamarosan meghozza, majd anélkül, hogy elvette volna a színes ceruzákat tartalmazó dobozt, majdnem futva kieszett a boltból.

Az előbbi, Aranka néni által az utcáról behívott fiatalasszony futott után.

- A pulton hagytad. - Kezébe nyomta, nem a kiválasztott ceruzahosszúságú, a rövidebb színes ceruzákat, tartalmazó dobozt. - Miért sietsz annyira?

- Becsengettek - hazudta, miközben kikapta kezéből majd anélkül, hogy megköszönte volna, elrohant...

A tanítás után Izbégy Lóri utolsóként hagyta el az iskolát.

Sem diákot, sem felnőttet nem látott az utcán, mégis valósággal osonva haladt a hazafelé vivő úton. Többször megállt, s körbekerbelesett, mint a tolvaj.

De hát az is volt.

Rettentően letörtén, szíve mélyéig furdaló büntudattal, velejéig ható önváddal - mert sohasem lopott, csak most - lépett, s állt a nagymamája elé.

A nagymamája hosszú évektől betegeskedett. Ráadásul mostanában a reumája is kínozza. Egyetlen beteg vesével élt. Művese kezelésre kellett volna járnia, de, ameddig lehet, s gyógyszerekkel is kivédheti - mondogatta - elodázza. A házkörüli munkák legnagyobb részét Lóri végezte el helyette: söpört, takarított, olykor mosott, vagy segítkezett a mosásnál. Az elmúlt télen fát vágott, gyújtóst aprított, tüzelt, és ő hányta el a havat is a járdájukról. Kis kertjüket majdnem egyedül gondozta, etette meg naponta a tyúkokat, vásárolt, és így tovább!

- Loptam - rebegte el lelki viharának kitörő orkánjaként. Szemében könnyek gyűltek, hogy leplezze lehajtott a fejét, és szétmaszatolta a kezével, majd, mint akit kérdőre vontak, noha a nagymamája egyelőre szóhoz sem jutott, ismét felütötte a fejét. Két kezét tanácstalanul széttárta. - Nem tudom, mi történt velem. Egyszerűen nem tudtam ellenállni. A pénzem, csak a felére elég! A sok, ilyen-olyan színes doboz! Akkor árazhatta, rakhatta ki..., nem tudom. Mind-mind ott hevert előttem. Aranka néni, az ajtóhoz futott. Én engedve a csábításnak, gyorsan a zsebembe csúsztattam egyet. Ezt! - Megmutatta. - Ezt meg - a másikat, a rövidebb színes ceruzákat, tartalmazó dobozt is kivette a zsebéből, és felmutatta - az a néni hozta utánam, akit Aranka néni behívott.

- Utánad, vitte? Miért?

- Mert Aranka néni észrevette...

- Rajtakapott?

- Semmit sem látott. Az ajtóhoz rohant, s nekem háttal állva, behívta azt a csajt.

- Nénit.

- Én ez alatt a zsebembe csúsztattam. Ezt - még egyszer megmutatta a dobozt. - Ő visszajött a nénivel, én elindultam, de visszahívott. Nem elég a pénzed? - kérdezte. - Add ide, amennyi van, a többit majd meghozod! Én a húszasomat letettem a pultra, és elrohantam.

- Kisfiam - a nagymamája Lóri vállára rakta erősen fekete, eres, összeaszalódott bőré kezét -, te sohasem loptál eddig.

Lóri váratlanul a nagymamája mellére borult, és sírva fakadt. Patákszó könnyeit két kezével maszatolta szét.

- Se nem sírtál. Mi történt veled?

- Nagyon szégyellem - szipogta. Kiegyenesedett. A két színes ceruzát, tartalmazó dobozt az asztalra rakta. Zsebkendő híján továbbra is két kezével és kopottas szvetterének ujjával törölgette le az újabb könnyhullámát.

Hogy ne tegye tovább, nagymamája papírzsebkendőt nyomott a kezébe.

- Olyasmit tettél, amit ezelőtt soha, vagy csak én nem tudtam róla?

- Sohasem loptam. - Szája kiszáradt, óriásit nyelt, lehetetlenség volt nem észrevenni.

- Ennek ellenére, én most nagyon örülök, hogy továbbra is őszinte maradtál hozzám! Mert, ugye el is hallgathattad volna. Apud, kifejezett kérésére, mert ő, velem ellentétben, rád bízta: dönts el majd, nagykorodban, hogy vallásosan élsz-e, hiszel-e Istenben, vagy nem. Én azt mondom: ha Aranka néni nem is, Isten látott és pontozott.

- Csak a dedósokat pontozzák. Minket régen osztályoznak.

- Azt mondom - emelte fel a hangját a nagymamája -, mindent úgy tegyél, úgy viselkedjél, mintha Isten mindig látna, amint lát is! Ámde, ez a lopás, kisfiam, nemcsak a Jóistennek, apukádnak sem tetszene. Szégyellné.

- Mikor jön haza apu a kórházból? És..., ha a fertőzőosztályon fekszik is, azért néha meglátogathatnánk. Mennyi ideje is...?

- Több, mint egy éve vitték el - vágott közbe a nagymamája, ám, mint aki elszólta magát, kissé kapkodón gyorsan hozzátette: - A munkahelyéről vitték be a kórházba.

Mutyánszki Béla apja is a fertőzőosztályon fekszik. Járványos májgyulladás van, vagy mi. A mentő vitte el. Mindent összeszedtek, s bevágták a kádba... a fertőtlenítős vízbe. Őket meg bejötték. Hetente látogatják. Egy üvegablakon, vagy min át beszélgetnek vele. És, mi miért nem kapunk táppénzt? Bélus állandóan dicsekszik: ennyi és ennyi táppénzt hozott nekik a postás. El is van látva alaposan lóvéval! Ő a legvastagabb az osztályunkban. A mama - így nevezte a nagymamáját - nyugdíjából élünk. Az, pedig igen kevés.

- Azért kevés a nyugdíjam, mert korán leszázalékoltak. Kevés volt a szolgálati időm, a keresetem meg... Sem vezető, sem pártember nem voltam. Mennyit kereshet egy egyszerű melós? A háromezret sem érte el a havi fizetésem.

- Talán, én sem loptam volna, ha nem vagyunk ennyire szegények.

- A jó kifogás sosem árt! Magyarázatot, kifogást keresni, azt lehet. Hallom, tudsz is! Hányan, de hányan élnek nálunk rosszabb körülmények között! Nem az a baj, azaz, nemcsak az a baj, hogy kevés a nyugdíjam. A betegségem a tét! Például, ha nem lennék beteg, dolgoznék. Így...? No, majdcsak kihúzzuk valahogy, amíg megnősz!

- Apu addig végig kórházban lesz?

A nagymamája, válasz helyett, sietve másra terelte beszélgetésük könnyen elszakítható fonálát.

- Nos, melyik doboz színes ceruzát tartod meg? A rövidebb kell, vagy a hosszabb?

- Rád szakadt az OTP? - Az iskolában hallotta ezt a szólásmondást.

- Máskor egyből a rövidebbet, az olcsóbbat ajánlanád.

- Ma kaptam meg a nyugdíjamat.

- Előbb nem válaszoltál: miért nem kapunk apu után táppénzt?

- Talán, mivel..., mert - kereste a szavakat - egyszerre fizetik ki az összes elmaradt táppénzt? Nem tudom pontosan.

- Hurrá! Gazdagok leszünk! - élénkült fel Lóri, mindent elfelejtve.

- Szóval?

- A rövidebbnél kötök ki - tört le a fiú jókedve.

- Aranyos vagy - simogatta meg a nagymamája. Két szeme bepárásodott. Egyetlen kibuggyanó, lecsurgó könnye valahol az orra tájékán, korán ráncosodó arcának bőrredőibe szorult, és harántmód szétfolyt. A zsebkendőjével itatta fel. Miután azt visszadugta a zsebébe a kredenchez lépett, és az odarakott nyugdíjából - előbb rakta oda a postástól átvett nyugdíjszelvényével együtt -, egy fém húszast vett fel, és a hosszabbik színes ceruzás dobozzal együtt az unokája kezébe nyomta. - Add meg a tartozásodat! Ezt pedig vidd vissza Aranka néninek!

- É...én? - hüledezett a tizenegy éves fiú a felnőttek komolyságával.

- Te loptad el, nem?

Lóri egyetlen pillanatig sem ellenkezett, huzakodott tovább. Belátta: neki kell végigjárnia a göröngyökkel tele úton, amelyre a saját gonosz ösztöne lökte rá, mert az ember néha, mint kétdimenziójú kép alakja, változó: az angyal és az ördög, különböző síkban váltogatják egymást.

Hol ez, hol az kerül előtérbe.

Izbégy Lóránt teljesen összetörtén, mindenét átjáró szégyenkezéssel, zsibbadó aggyal, magába roskatlan, minden pillanatban készen a visszafordulásra... bandukolt a kis üzlet felé, s lesett be a kirakat üvegén.

Aranka néni teljesen egyedül ücsörgött a helyén, amitől Lóri kissé megkönnyebbült.

Belépett, köszönt, és félénken a középkort túllépő boltosnő elé állt.

- Aranka néni... - hebegte, de azonnal el is akadt. Lábat váltott, nagyokat nyeldesett, szemei kissé bepárasodtak. Nem is folytatta. Kivette zsebéből az ellopott színes ceruzákat, tartalmazó dobozt, és a nagymamájától kapott húszasát. A pultra rakta.

- Meghoztad a tartozásodat? - mosolygott Aranka néni kedvesen a megdermedt fiúra. - Ezt pedig... Ah...! - Kacagott fel derűsen a derűs asszony. - Elvitted? Én meg..., azt hittem, hogy itt felejtetted, s utánad küldtem. Nagyon köszönöm, amiért visszahoztad.

Hátranyúlt. Kisebb szelet csokoládét vett le a polcról, és a megdermedt fiú felé nyújtotta.

- A jutalmad.

- Nem fogadom el, mert... Bocsásson meg! - s elfutott.

- Mi történt veled? - kiáltotta utána Aranka néni.

- Semmi - válaszolta Lóri, már az ajtón kívülről.

Ha előbb csak a pokol tornácán járt, most, ahelyett, hogy megkönnyebbült volna, saját bűnétől sújtva, egyből a kénzágú, förtelmesen fortyogó, lángok közé pottyant. Mert, ki tudja, hol van a pokol? Ő úgy érezte most: itt a földön. Mert kell attól nagyobb büntetés, amikor jónak vélik, meg akarják jutalmazni, azt, aki éppen az ellenkezőjére szolgált rá?

Rossz volt. Lopott.

2.

Órakozi szünet volt. A gyerekek egymás hegyén-hátán nyüzsögtek a szűk udvaron.

Gizi néni, a negyedikesek osztályvezető tanítónője, Izbégy Lóránd vállára rakta a kezét.

- Beszélgetni szeretnék veled! Gyere, sétáljunk!

Kezét továbbra sem vette le a feszengő fiúcska válláról. Lórit a nagymamája nevelte fel. Gizi néni, koránál fogva, az anyjánál is fiatalabb lehetett, amely meglehetősen feszélyezte a kamaszkorba lépő fiút, nem beszélve róla, hogy a társai, ha messziről is, árgus szemekkel figyelve minden egyes mozdulatukat, követték őket. Némelyek két hüvelykujjuk körmét kajánul összeverték, mások cuppogtak, s vaskosan röhögtek.

- Ne törődj velük! - figyelmeztette, mindent elértőn a fiatal tanítónő, majd a közelükbe merészkedő, kisebb szemtelenkedő csoport felé legyintett:

- Hess, hess!

- Maradjatok már! - szólt a többiekre Lóri is, mert kifejezetten szégyellte magát.

- Mondtam, hogy ne törődj velük! Ettől függetlenül elengedlek! Jövő héten, kedden, vagy pénteken, családlátogatás keretében felkereslek benneteket. Szólj a nagyidnak! Ha netán nem felelne meg egyik nap sem, értesíts!

- Tök mindegy, mert úgyis én takarítok. Akkorra ki is porszívózok.

- Köszí. Nagymamád még mindig betegeskedik?

- Művese kezelésre kellene járnia, de annyira reumás, hogy... Aluljáróba le s fel, olyan lábbal lépcsőt járni...? Nem megy - aggodalmaskodott korához mérten öregesen.

- Miért nem hívtok mentőt?

- Csak az orvos hívhatja ki. A mi körzeti orvosunk meg... Gizi néni, kérem, mi nem tudunk neki pénzt adni.

A szép, a fiatal tanítónő, aki alig két éve végzett a Zsámbéki Felsőfokú Tanítóképző Főiskolán, részvétellejesen lesett a kisfiúra. Majd-

nem hamvas arcán az állandóan rajta ülő fények elborultak: a megromlott, az elerkölcstelenedett világról meditalón a távolba lesett. Kétszeresen bántotta az eset. Egyrészt, ő is orvosnak készült, de nem vették fel az egyetemre, másrészt veszélybe került az eddigi világrépről alkotott természetes romlatlansága. Ritkán találkozott ennyire súlyos aljassággal.

- Lórikám - védte ösztönösen a világról kialakított képét, amelyet nagyobb részét a könyveiből sajátított el -, nem miattad marad otthon, ugyanis hallottam: hetekre be kellene feküdnie a kórházba.

A kisfiú mereven lesett fel a szép tanárnőjére.

- Még nem gondolkoztak róla - jelentette ki gyermeteg őszinteséggel, ami annyira meglepte a már-már mimózálelkű tanítónőt, hogy mélyen együttérzőn, a kis tanítványára mosolygott.

- Ugye ti...? - A szavakat kereste. Nem sokáig, mert Lóri előbbi öreges módján kiségitte:

- Igen, a mai viszonyokhoz képest szegények vagyunk, bár a mamám szerint: vannak tőlünk szegényebbek is a faluban.

- Színes televíziótok?

- Fekete-fehér képernyős. Az is rossz. Meg kell vernem az oldalát, hogy ne csak kép legyen, hanem szóljon is. Automata mosógép, hűtőszekrény, kocsi..., alma.

- Nem alma: nincsen!

- Nincsen. A házibulit, pedig el nem túrné mama. Adidas, Puma, Kobra, vagy más csoda csukám..., még Sabária, vagy Corsó cipőm sincs. Levis farmerom, feliratos pólóm, matchboxom..., semmi.

- Hallom, hiába hívnak, sohasem mész el névnapokra, vagy más gyermekbulikra.

- Mert oda vinnem is kellene valamit. Tetszik tudni, milyen kevés nyugdíjat kap a mamám? Három ezrest, és némi aprót. Aztán ha mégis elmennék, nekem is meg kellene hívnom őket. Hová? Mire?

Gizi néni akaratlanul megsimogatta a kisfiú tiszta s formás arcát. Saját és szép gyermekkorára gondolt: a balatoni nyaralójukra, a téli zakopanei síelésekre és arra a rengeteg ajándékra, amelyet a szüleitől kapott. Mennyit, de mennyit táncoltak, a kölcsönösen megünnepelt névnapokon, zsúrokon, vagy teadélutánokon!

Minél tovább gondolkozott, annál jobban elvesztette fogódzópontját, mert, ha sajátjához nem, kihez, mihez viszonyítsa e kisfiú sanyarú sorsát?

Copperfield Dávidhoz, vagy más Dickens figurához? Mark Twain: Huckleberry Finnjéhez, Tom Sawyerjéhez, Móra: Gergőjéhez, Móricz: Nyilas Misijéhez? Molnár Ferenc: Nemecekjéhez, esetleg valamelyik mai ifjúsági író megálmodott alakjához? Fekete István, Szabó Magda, Csukás István, Tatay Sándor, Kiss Dénes, Tamási Áron figurájához? Nem tudta eldönteni. Jelenében meg egyszerűen nem talált rá példát. Teljesen más világban nőtt fel, és él azóta is, mert, noha kevés a fizetése, viszont erős az őt támogató szülői hátere.

- Ha jól tudom - tört ki végül is előbbi burkából -, anyukád Pesten él. Mialatt nagymamád kórházban fekszik..., a mentőt és a többit elintézem, te nála lakhatsz. Beszéljek vele?

- Fölösleges, mert nem kellek neki.

- Nem kellesz a saját édesanyádnak?

- Milyen édesanya az... - Nem folytatta, nagyokat nyelt, fejét lehajtott, feltűnően küszködött gyermeken feltörő szomorú érzéseivel. Sokszor átgondolta, számot vetett rövidke életének eddigi gyötrelmes valóságával. Bárhogyan, bármiként tekerte a gombolyagról letekergetett elmúlt éveinek egyszínű, fakult fonalát, unos-untalan ugyanarra a megállapításra jutott.

- Mesélj valamit anyukádról! - igyekezett feloldani a fiatal tanítónő azokat a fájdalmas, mélyről felfakadó görcsöket, amelyeket láthatatlanul is, finom női ösztöne, a leendő anyaság előre vetítendő glóriájától vezéreltetve, betlehemi királyokhoz hasonlóan, akaratlanul megértett.

- Ha szembe jönne velem..., nem ismernénk meg egymást. - Felrántotta a vállát. - Passz, nincs tovább!

- Mégis - erőltette Gizi néni, női kíváncsiságától vezérelve -, milyenek képzeled el? Szép, közepes termetű, maga, kövér, sovány...?

- Buboréknak. Az milyen?

- Te... te... te! - Majdnem megcsókolta, mert pillanatokon belül szívéhez nőtt, ez a fészekből kipottyant, szürke verébként lézengő, helyét kereső, apátlan-anyátlan kisfiú. Két éve tanította. Egyszer, rö-

vidke családlátogatást is tartott náluk. Naponként látja..., eddig mégsem beszélgetett el vele, mint most, ha röviden is, ám behatón. El is határozta: ezentúl valamennyi szünetben elbeszélget valamelyik tanítványával. Nem megy be a tanári szobába, kint, a gyerekek körében, az udvaron tölti el az idejét.

- Lóri, kisfiam! Nem jó ez így! Nagymamád beteges. Apád, anyád nincs...

- Miért ne lenne apám? Mindenki anyuról kérdez. Apuról senki sem ejt szót. Miért?

Lóri sohasem hitte el igazán, hogy az apja beteg, és a kórházban fekszik. Feloszlathatatlan homály vette körül az alakját, s egyre homályosodó énjét. Suttognak itt, suttognak ott, elejtett szavak, elcsent mondatfoszlányok..., ugyanis, néha kifejezetten hallgatózott. Nem sok eredménnyel, mert azonnal elhallgattak, ha észlelték a közelségét. Érdeklődni nem akart. Kérdezősködni is, csak a nagymamájától mert. Készakarva nem ellenkezett, hallgatott, nehogy szétpattintsa az apja sorsát, körülövező burkot, amely valamilyen előle szigorúan eltakart, ha nem is szörnyűséget, olyan titkot övezett, amelyet neki, gyermekként nem szabad megismernie. Mi lehet, ez a titok? Bogozgatta-bogozgatta, ám az annyira összegabalyodott, kicsinyke eszének motringján, hogy a végén mindig a többi fonál közé csapta.

Hiába, mert egyre nehezebben visszatarthatón kínozza ez az általa feltárhatatlan titok.

- Apukádat egyáltalán nem ismerem. Igaz, nemrégén tanítlak beneteket. Szimpla adat az osztálynaplótokban: Név, cím, foglalkozás. Jelenleg kórházban van, vagy már nincs?

Kérdőn lesett a hallgatag fiúra, ám különösen csillogó tekintetében, benne lappangott a kimondhatatlan válasza is, amelyet csak ő, és néhány személy tudott, amelyet neki nem szabad közölnie a kisfiúval.

- Igenis, kórházban van.

Lóri azt várta, hogy megkérdezi: melyik kórházban fekszik, mi a baja, és mikor jöhet haza? Ez helyett a fiatal és szép tanítónő hirtelen másra terelte a szót.

- Jó, azaz nem jó, de így van: anyukádat nem ismered, nagymamád és apukád beteg. Nem lenne jobb helyed az intézetben? - Látva a fiú

szeméből feléje vetülő tiltakozását, elkapta a kezét, és rábeszélőn felgyorsította a szavait. - Mindened meglesse. Prima ellátás, jól felszerelt iskola, sportpálya, ruhák...

- Én, intézetbe? - hörrent fel Lóri megsebzett vad módján. - Hagyjam itt a beteg nagymamámat? Soha!

Kitépte a kezét Gizi néni markából, és faképnél hagyva azt, elfutott.

Nem is maradhatott volna sokáig, mert becsengettek.

Rajzóra volt, az, amelyre a színes ceruzát kellett hozniuk. Lóri alig várta a végét, noha, mivel nagyon szeretett rajzolni, igen kedvelte ezeket az órákat.

Kicsengetés után azonnal Makula Jancsihoz futott, mert megérezte, hogy előbb-utóbb szóba kerül az intézet, ahová történjék bármi, nem megy, ha pedig erővel viszik el, megszökik. Ettől függetlenül, mivel Gizi nénit nagyon kedvelte, egész órán át, fúrta a bögyét a kíváncsisága: mégis, milyen lehet az intézet, hogyan s miként élnek ott a gyerekek...? Ki más, mondhatna többet az intézetről, ha nem Makula Jancsi, aki hat évet töltött el ott.

Jancsit a kis kézilabdapályán kapta el. Kis, tömör gumilabdát veregetett a betonhoz. Az felugrott, ő utána futva elkapta. Belebelerúgott, olykor fejelt is.

Egy ideig nézte, majd melléje lépett. Kettétörte a tízóráira hozott margarinos kenyérét, amelyen néhány szelet olcsó szalámi is árválkodott. Egyik felét Jancsi kezébe nyomta, aki értetlenkedően forgatta azt.

- Miért adtad ezt nekem?

- Hogy labdázz velem! - röhögte ki Lóri. - Hincegsz, mintha nem lennél éhes!

- Megehetem - forgatta, nézegette tovább. - Cserében? Mert ugye? - húzta a szavakat, mígnem Lóri közbevágott:

- Mesélj valamit az intézetről!

- Csak nem akarnak bekaszlizni?

- Talán, de nem megyek! Te sokáig éltél a Fóti Gyermekvárosban. Milyen volt?

- Rohadt hely. Be ne menj! A nagyok szadisták. Szabályosan kínoztak bennünket, persze titokban. Kitépték a hajamat, éjjel megégették a lábujjamat. Csillagot rúgattak velem. Sós vizet itattak, hogy öklendezzünk, s hányjunk...

Miközben nagyokat harapdosott, valósággal falta a neki adott margarinos, szalámis kenyeret, ételmaradékot fröcsögő szájjal, csak mesélt, mesélt... Egyik borzalmas történetet a másik után mondta el. Lórinak még a háta is lúdbőrözött a sok, olykor-olykor felnagyított, vagy kitalált szörnyűségektől. Nem is hallgatta sokáig. Egyszerűen otthagya. Maradék tízóraját, mert közben ő is evett, menetközben a közeli szeméttartóba dobta. Félrevonult, leült, fejét lehorgasztotta, s bús gondolkodásba mélyedt:

Miért van az, hogy az egyik gyerekek jól megy a sorsa, amíg a másoknak... eltévedt labda gurult feléje. Felugrott, és visszarúgta a lányoknak, akik ahelyett, hogy megköszönték volna, lehülyézték, merthogy messzire rúgta, s nem dobta.

3.

A tanítás véget ért. A gyerekek zöme kizúdult az iskola ajtaján. A maradék, mint ősszel a fákról lepergő levelek, kisebb-nagyobb csoportokban távoztak.

Izbégy Lórándot egy kisebb csoportból hívta félre Dombóvári Feri, körülbelül a kis trafik és papírbolt környékén. Sokan beszaladtak vásárolni. Leginkább rágót vettek, hogy hazafelé vezető úton legyen mit rágcsálniuk, kérődzniük, s mivel versengeniük: ki tud nagyobb hólyagot fújni, s kié pattan szét a lehangosabban. Az egy-egy sikeres produkciót óriási röhejkórussal jutalmazták.

Dombóvári Feri is rágózott, ízléstelen csámcsogást csapott, amiért Lóri rászólt:

- Ne gusztustalanodj!
- Idegesít?
- És, ha idegesítene? Ha nem tudnád, intézetbe akarnak zárni.
- Miért?
- Mert mamámnak kórházba kell mennie.

- Beteg? - Feri a közeli árokba pöccintette a rágóját, és előlegezett sajnálkozással várta a választ.

- Egy vesével él, azonban az is beteg. Művese kezelésre szorulna, ehhez, pedig be kellene feküdnie a kórházba. Engem hová tenne addig?

Feri a fejét törte, hogy mondja-e vagy nem, mert elég ennek a maga baja - érezte ösztönösen. Most ő is rátegyen egy lapáttal? Zavarában a földet, s a közelében lévő kavicsokat rugdosta, mind közelebb és közelebb, be az árokba. Legyűrhetetlen közlési vágya azonban, ha lassan is de felülkerekedett ösztönös sajnálkozásán, mégsem kezd még bele, ha Lóri oldalba nem böki.

- Miért rángattál ki a csoportomból - ugyanis Lóri mindig ugyanazon gyerekeknek a társaságában távozott az iskolából.

Feri felhúzta a térdét, táskáját a kifeszülő combjára helyezte. Kinyitotta. Könyvei, füzetei, munkalapjai és széthullott tisztasági csomagja közé keveredett kacatiba kotort.

Egy újságot húzott elő.

Táskáját a koszos földre dobta, és rálépett.

- Csupa sár lesz a szatyód - figyelmeztette Lóri.

- Az enyém. Azt teszek vele, amit akarok. Nem?

- És, ha elgyapálnak miatta otthon?

- Ki nézi meg? Egyébként mindennap letörli a tesóm.

- Ennyire rendes lány?

- Muszáj neki, mert másként meghúzgálom a copfját. Nevelés kérdése az egész! - hencegett, mialatt az újságjába lapozott. - Második... Nem... nem, a hatodik oldalon van! - Kifordította és alig füzetnyi nagyságúra, összehajtogatta. - Így... - simogatta le elégedetten, majd az egyik cikke bökött a körmével, amelyről Lóri azt állapította meg, hogy elég mocskos, noha közben az újságcikk címét is felolvasta:

Az ítéletet végrehajtották.

- Mit... mit akarsz kihozni belőle?... Nem értelek. Nézett megrökönyödötten a társára. - Ha nem tudnád: undorodom a bűnügyi krónikáktól! Még a mesékben sem szeretek hallani kivégzésekéről: lefejeztette, felakasztatta, agyonlövötte...

Izbégy Lóránd... - olvasta fennhangon, majd teljesen váratlanul az elképedt társára lesett. - Minden megegyezik: község, utca..., viszont téged Lórándnak és nem Lórántnak hívnak.

- Hülye vagy? - rivallt rá Lóri, gyorsan lábra kapó sejtelmének durva elodázásaként.

- Ha nem te - vágta rá az haláli cinizmussal -, akkor ki? Mert, ugye apukád...

- Az én apukám, ha tudni akarod, nem börtönben csücsül, kórházban fekszik. - Kiverte kezéből az újságot, és faképnél hagyva a társát elrohant.

- Várj! - kiabálta utána Feri, miközben felkapta a táskáját és az újságját a földről, amely szétnyílt, valósággal lobogott, sziszegett a kezében, miközben utánaszaladt.

Lóri egyre nagyobb lendülettel kapkodta a lábait, amiért is a távolság folyton-folyvást növekedett közöttük.

Feri nem is erőltette tovább a társa üldözését. Megállt, kikapcsolta a táskáját, és egyszerűen belegyömöszölte az előbbi újságját.

Lóri csak a házuk előtt lassított. Útközben megemészthetetlen gondolatok gyötörték. A lelke legmélyéig felháborodott az oktalan gyanúsítástól, ugyanakkor fel-felébredő sejtelve hátborzongatón kínoztta. Az állandóan benne érlelődő kételye buzogányként tört utat, túltöltött elektromosságként kisülve, szívéből fel az agyába, majd szét-pattintotta késhegyen táncoló központi idegrendszerét.

Azzal a szándékkal rontott be az ajtón, hogy felelősségre vonja a nagymamáját, amiért hazugsággal áltatta, félrevezette: kórházban fekszik, holott börtönben ült, mert, amint telt-múlt az idő egyre jobban és vészjóslóbban rádöbrent: igenis az ő apját végezték ki... Azonban, mihelyt megpillantotta az erősen összetöpörödött, kissé meggömbült, petyhüdt, sárga, ráncos bőrű nagymamáját, akaratlanul megdermedt.

Köszönt. Táskáját a megszokott helyére dobta, közben folyvást a feltűnően beteges kinézetű nagymamáját kémlelte, mert sohasem látta még eddig ennyire összetörődöttnek, megviseltnek, s amint telmúlt az idő, egyre jobban megsajnálta, végül elébe állt és mindent fedlőn rászögezte mélyreható tekintetét.

- Mama... igaz, hogy miattam nem mehetsz, fekhetsz be a kórházba?

Az összeszorította két sovány, eres kezét és enyhén tördelni kezdte.

- Nem vagy már kisfiú, ezért nyugodtan beszélgethetek veled. Nézd, Lórikám, én maholnap, így is, úgy is meghalok. Fél vesével élek, amely szinte teljesen elroncsolódott. Mit csinálnának velem a kórházban?

- Művese kezelést kapnál.

- Nem, kisfiam! Nekem már az sem használna. Tehát mindegy. Csak arra kértem a Jóistent, hogy addig éljek, amíg felnevellek. Úgy látszik, ez sem adatik meg. Miért? Nem tudom. Isten kezébe tettem az életemet s téged...

- Mesélj nekem valamit Istenről!

- Apukád szigorúan megtiltotta, én mégis sokat beszéltem róla neked. Titokban megkereszteltettelek, imádkoztattalak... Isten - fonynyadt, kifejezetten beteges kinézetű bőre kisimult, törődött arca át-szellemült. Lóri önkéntelenül a falon függő egyik szentkép mozaik-

jához hasonlította, amely a keresztre feszített Krisztust sirató asszonyokat ábrázolta - mindenható, teremtő. Mert, ugye semmi sem jött létre magától! Gondolkozzál csak! A cipőt a cipész készíti. A ház: a kőműves, az ács, a tetőfedő, a burkoló, a villanszerelő-vízvezeték-szerelő, a festő... és a többi iparos munkája nyomán áll össze. A bútát a földműves termeli. A molnár megőrli, a pék megsüti. Ruhánkat a szabó, vagy a varrónő varrja... és így tovább! Csak a világ jött volna létre magától? Nem, Isten teremtette. Másik. Mindenkit ápolnak, gondoznak: a gyereket, a beteget, az állatokat... S a világot? Mást is mondhatnék, viszont én egyszerű, műveletlen asszony vagyok. Csak hat elemet végeztem. Polgáriba nem járhattam, mert dolgoznom kellett. Évtizedekig robotoltam a lőrinci fonóban. Keresd meg János atyát, mert, ugye hittanra nem jársz, és kérdezd meg őt, aki mindent jobban tudd, mint én!

Lóri, teljesen váratlanul a nagymamájához lépett. Átölelte, fejét a vállára hajtotta.

- Ne halj meg, nagyó! - Kiskorában így nevezte, ám néha máig is így szólította. Két szemét könny öntötte el, kis szíve minden keservét, forró sóhaján s könnyein át a nagymamája nyakába csurgatta. - Mi lesz velem? Mert én semmiképpen sem megyek be intézetbe! - Megcsókolta. - Ugye nem halsz meg, te is?

- Miért, ki halt meg még? - értette el a nagymamája az unokája gondolatát.

Lóri elengedte. A legközelebbi székhez hátrált, és öregesen bele-tottyant.

- Aput felakasztották. Börtönben ült, te mégis kórházzal áltattál. - Szomorú megátalkodással, szinte remegőn, egyre feljebb és feljebb srófolta a hangját. - László kórház. Fertőző osztály. A táppénzt egy-összegben kapjuk meg...

A nagymamája Lóri mellé lépett, hogy szembenézésre készítse, gyengéden felemelte a fiú lehorgasztott fejét. Vesebetegsége miatt állandóan nedves pupilláját mélyen az unokája arcába fúrta.

- Kitől tudtad meg?

- Dobóvári Feritől, aki egy újságot mutogatott nekem.

A nagymamája elengedte az unokája ajkát, s leült.

- Én is ma tudtam meg, szintén az újságból - kezdte, gyászosan, lehorgasztott fejjel, el-elcsukló hangon, mialatt remegőn játszott a ruhájával. - Reggel hozta át Anna nénéd. - A szomszédasszony volt, aki sokat segített a beteg nagymamájának. - Mert, engem, az anyját senki sem értesített.

- Miért tették..., csukták be, s végezték ki? - rémüldözött a fiú hangja.

- Még ezerkilencszázötvenhatban történt. Apukád fegyverműszerként, ő fegyvermesternek nevezte magát, dolgozott a Fegyver és Lámpagyárban a Soroksári úton. Néhányad magával lefegyverezte az őrséget, ávósok voltak, és a raktárukban felhalmozott fegyvereket, lőszerket átadta a forradalmároknak.

- Miért nevezik őket most ellenforradalmároknak?

- Hivatalosan, mert a nép, mindenki forradalomnak tartja manapság is. A forradalmárokat hősöknek nevezik, amilyen a te édesapád is... volt. Az egész forradalmat végig harcolta. Büszke lehetsz rá, még ha fel is akasztották, söpredéknek, gyilkosoknak nevezik őket. Isten egyszer, ha itt nem, fent megjutalmazza őket, a gonoszokat, a gyilkosait megbünteti... Szóval, néhány külföldi tudósító a Corvin közben és a Köztársaság téren a párháznál lefényképezte őket. Riportot készített róluk, amelyet több külföldi újság leköszölt. Miután levették a forradalmat, a felelősségre vonás elől sokan külföldre szöktek. Apukád, összeköttetése révén, mert rengeteg vadászt ismert, vadászott ő maga is, az egyik vadásztársulat vadőreként bujdosott a pakonyi erdőben. Ráadásul, akiket lefegyverezett, ki tudja hová tűntek, akikkel meg együtt harcolt, zömük külföldre menekült, akik mégis maradtak, többségüket, összeszedték és letartóztatták, nem árulkodtak.

Rengeteg forradalmárt kivégeztek, ő isteni csoda folytán megúszta...

- Mégis elkapták, s felakasztották.

A nagymamája felállt. Teljesen összetörten, elbizonytalanodottan lépegetett a tűzhelyhez. Nekidőlt, és kitudja hányadszor, lelkében dúló viharának levezetéseként újra és újra a kezét tördelte. Azon törte a fejét, hogy megmondja-e, vagy sem. Majd, amikor döntésre jutott -,

mert ha már ezt elmondta, a többit is fel kellett tárnia, bármennyire nehezére esett is azt most közölni az unokájával. - Hogyan, miként tárja fel a titkát, amelyet eddig senkivel sem osztott meg, hétlakat alatt őrzött a szíve mélyén, úgy, hogy a legkisebb sebet ejtse Lóri nagyon érzékeny lelkületének finom felületén?

- A saját felesége, a te édesanyád adta fel, s hány évre rá!

Lóri a szék hátlapjának dőlt, testileg összetörve, csendesen zokogni kezdett.

Csak most, és itt ezekben a pillanatokban érezte magát először teljesen árvának. Az apját ismerte, és szerette is. Az anyját, miután még egyéves korában itt hagyta, egyszer sem látta az óta. Alakját lelkületét, amelyből egy csomót ő is hordoz a tőle örökölt génjeiben, fekete szegélyű rámába rakta és több dimenziójú képként a szíve egyik kis zugába, rejtette.

Sohasem vette elő eddig, hogy legalább egyetlen pillantást vessen rá, vagy megmutassa másnak. Mélységes titokként őrizte. Ám ez olyan titok volt, amely akár ott sem lett volna, mert alig-alig gondolt rá, sokszor hosszú hónapokra elfelejtette, mert ez a kép valójában - jött rá később -, nem az ő édesanyját ábrázolta. Egy majdnem teljesen idegen asszony, összevissza mázolt mozaikként összerakosgatott absztrakt képe volt.

A nagymamája melléje totyogott. Gyengéden átölte és megcsókolta a síró unokája meggörnyedt nyakát. Lóri, mint mesékben a tündér csókja után az elvarázsolt mesehős, megrázkódott, és teljesen átváltozva, két ruhaujjába törölte a könnyeit, és a nagymamájára villantott maradék könnyein átvilágító szivárványának összes színeit.

- Mindent mondjál el, mama, de őszintén. Egyetlenegyszer sem hazudj nekem többé. - Elkapta a kezét és megszorította. Most érezte először, mennyire eres, fonnyadt és hideg a bőre, amelyet előbbi kijelentésével: a halálával hozott össze, amitől akaratlanul megborsózott a háta.

- Honnét tudod, hogy ő köpte be, adta fel aput?

- Alig múltál egy éves, amikor... Papírsebkendőt vett elő, s az unokája kezébe nyomta, aki azonnal megtörölte vele a szemét, és befújta az orrát. Lelke mélyén örvénylő bánatának tajtékozó hullámai

kissé elsimultak. Visszament a tűzhelyhez, az előbbi helyére. - Anyád elment, apád évekig emésztette magát miatta. Rá se nézett más nőre. Szabadidejében olvasott és folyton-folyvást tanult, hogy mérnökké képezze magát a műszaki egyetem esti tagozatán. Sajnos nem fejezhette be. Anyukáddal mindössze egyszer találkozott... Nem, nem! - Szeme sugarát a múlt dús ködébe fúrta, hosszú fénysávot vájva a történések sűrű dzsungelében. - Ötvenhatban, szeptembertől karácsonyig újra együtt éltek, mígnem anyukád, csúnya botrányok közepette, újra visszaköltözött a szeretőjéhez. Máig vele lakik az Üllői úton..., vadházasságban, mostani szóval élettársi viszonyban élnek. Nos, egy jó évvel ezelőtt kijött. Te iskolában voltál...

- Nem várt meg?

- Nem, holott nagyon kértem. Várjon meg, nemsokára itthon leszel, vagy, ha már annyira siet: ugorjon be hozzád, az iskolába, elvégre útjába esik.

- Nem jött, mert nem kíváncsi rám. Igaz? S apu? Vele találkozott?

- Arra kérte apukádat - folytatta a nagymamája -, hogy váljanak el, merthogy hivatalosan még nem váltak el, amiről ő hallani sem akart. Nagyon csúnya jelenetet rendezett. Kifejezetten botrányosan viselkedett. Követelőzött, mocskolódott, ordítózott... Fülemlátására fenyegette meg: mindenről tud. Az élettársa behozta külföldről azokat a bizonyos kompromittáló újságcikkeket, képeket, amelyek apukádról szóltak, ábrázolták fegyveresen, meg a többiek... bemutatja a rendőrké vedlett ávosoknak, és a többi és a többi! Mutasd, akasztass fel! - vágta apukád a képébe, mire anyukád azzal a felkiáltással rohant el, hogy lógni fogsz! Beváltotta. Az élettársával együtt mentek el a rendőrségre, ahol feljelentették apukádat...

- Ez biztos?

- A Népszabadságban írták meg. - Bement a szobába, ahonnan egy újsággal tért vissza. Lerakta a konyhaasztalra, s a körmével az egyik cikkre mutatva olvasni kezdte: A saját, öntudatos s hazafi felesége jelentette fel a súlyos és többszörös gyilkosságokat elkövető fegyvercsempész ellenforradalmárt, aki eddig, az erdőben lapulva, ügyesen leplezte magát, kibújt az igazságszolgáltatás..., és a többi, és a többi! Azért nem olvasom tovább, mert csupa mocskolódás. - Lehajtotta a

fejét, szemét emlékezően a múltba fúrta. - Apukád, akit csak egyszer látogathattam meg a börtönben, nagy utánjárásra, rimánkodásra..., ügyvédi segítséggel saját maga is megerősítette. Szembesítették anyáddal és az élettársával, amit nagyon fájlalt. Szigorúan rám parancsolt: egyetlen mukkot sem szóljak neked. Ezt a kórház históriát is ő találta ki. Viszont kért, ha kivégzik, mert az első perctől tudta, hogy ennyi idő, majdnem tíz év múltán is kivégzik, kifejezetten követelte, hogy közöljem veled!

Megfordult, s megkavargatta a tűzhelyen lévő ételt. Lóri felállt, és melléje sietett. Hevesen átölelte, és többször megcsókolta. Sohasem tette ezt, csak most.

- Nagyon sajnálom aput, viszont anyut...

- Nem szabad gyűlölnöd őt.

- Gyűlölni? Úgy utálom, mint a... - Nem folytathatta, mert a nagymamája befogta a száját. - Csak te ne halj meg, ha már aput felakasztották, anyu meg nem törődik velem! - súgta a nagymamája ujjainak résein át.

Az magához szorította, és a fülébe súgta:

- Gyertyát gyújtunk. Letérdelünk, és imádkozunk érte. Rágondolunk, s ő újra velünk lesz, mert mindenki addig él, amíg gondolnak rá - rebegette a nagymamája könnyeit nyeldesőn.

Lóri sohasem szenvedett még annyira, mint akkor. Büntetlenül is végigjárta a pokol összes, kénköves, könnyeket fakasztó, bűzös tornácát, ahová gyerekként lépett be, de megtisztult lélekkel tért vissza saját gyermeki énjének ezen túl szomorú jelenébe.

Nagyon, nagyon sokat veszített!

4.

Izbégy Lóránd, az apja kivégzése után, teljesen megváltozott. Régebbi nyílt egyénisége, ha nem is cserélődött ki, átalakult, mint a tenger éjjel s holdtöltekor. Szeme világának eddiglen tárt világa kiapadhatatlan titkokról árulkodott. Végleg elvesztette az anyját, aki eddig sem létezett, viszont a mezők fölött röpködő színes pillangóként, bármikor letelepedhetett volna szívének tarka-barka vadvirágos rétvjére.

A régebbi virágszirmok egymás után lehullottak, a virágkelyhek édes nektárral telített mélysége, pedig betárukozott.

Az órákon nem figyelt. Óraközi szünetekben félrevonult, otthon nem tanult, s hihetetlenül kötekedővé vált.

- Mi történt veled, kisfiam? - faggatta Gizi néni, miután ő is észrevette a fiú színeváltozását. Hosszú ujjjaival a hajába túrt, s erőltetett derűvel, amely biztatással s kérdéssel egyformán felért, összeborzolta.

- Semmi - dacolt Lóri. Ajkát összevonta, és illetlenül elfordult.

- Nem tanulsz. Az óráimon nem figyelsz, igaz, ott nem is rendetlenkedsz. A szünetekben félrevonulsz. Úgy sétálsz, mint egy kisöreg. Ha szólnak hozzád..., zordul válaszolsz, kötekedsz. Előbb is melléd gurult egy labda, te ahelyett, hogy visszagurítottad volna, felkaptad, és átdobta a szomszéd kertjébe.

- A múltkor azért kodácsoltak, mert visszarúgtam. - Hangját, a lányokat utánzón elvékonyította: - Ne rúgjad, dobjad! Igen, ezen túl tálcán viszem a kisasszonyoknak. Velem ne veszekedjen senki! És ütni se üssenek meg!

- Lórikám! - szakította félbe szeretetteljesen a fiatal tanítónő. A haját is megsimogatta. - Mondd el nekem őszintén, mi bánt?

- Nagymama egyre betegebb. Holnap - fellestett a tanárnőjére -, igaz, hogy Gizi néni intézte el, hogy bevigyék kórházba?

- Beszéltem a körzeti orvosokkal.

- Mentő viszi be?

- Én szállítom be a saját autómon a nagybátyám urológiai osztályára. Ha megváltozol, ha nem gubbasztasz, ha nem kötekedsz többé, ígérem neked: hetenként egyszer meglátogatom, és téged is magammal viszlek. Jó lesz?

- Köszönöm szépen..., és nem verekszem, kötekedem többé! A lányok labdáját sem rúgom el, dobom át a szomszéd kertjébe.

- Nagymamád, mert két ízben is felkerestem, azt mondta, hogy beszélni szeretnél velem. Nos, hallgatlak!

- Én... én kilépek... Nem leszek többé úttörő - hebegte. - Gizi néni avatott fel, vett nekem piros nyakkendőt. Visszahoztam. Az asztalára tettem.

- Azonnal gondoltam, hogy a tiéd.

- Nem gyűjtök többé vasat, papírt. Mert, ugye a pénz az úttörőké, akikhez nekem semmi közöm többé.

- Kirándulunk, táborozunk az árán. Nem fedezi az összes költséget, viszont kevesebb pénzt kell befizetnetek.

- Én nem megyek többé táborba.

- Mit csinálsz nyáron?

- Felkeresem apukám sírját.

- Egész nyáron? Egy-két nap, és kész! S a többi napokon?

- Már megérdeklődtem. Nem lesz könnyű, mert állítólag a kivégzetteket, főleg a politikaikat, jeltelen sírba temették, valahol az egyik nagy pesti temető mellett, elhagyatott, hepehupás földbe.

- Ha így van, hogyan találsz meg?

- Állítólag van egy nagy könyv, abba mindent beleírnak.

- Nem, kisfiam! Nincs ilyen könyv, de ha van is, ahhoz te nem juthatsz hozzá! - Lórirra szegezte mélykék színű szemgolyóit. - Teszem azt, megtalálsz. Mit érsz vele?

- Egyik néni testvére az utcánkban lakik. Ő ajánlott be annál, a másik néninél, aki a közeli temetőben dolgozik. Sírokat gondozok. Kapálok, gyomlállok...

- Te? Alig tizenegy évesen?

- Feketén. Az a néni ott, minden nyáron alkalmaz néhány diákot.

- S hol laksz?

- Nála. Teljes ellátást kapok. Sírhintot is szerkeszt apunak, és keresztet is szerez rá. Teleültetem virággal.

- Anyukádat nem keresed fel? - fordította meg e kisgyerekes ábrándról a beszélgetésük tarka, talányokkal teli leplét.

- Azt a... - fakadt ki arcátlanul, csak Gizi néni szigorú figyelmeztetésére nem folytatta, aki megint másabb vizekre terelte a kisfiú háborgó tengerén sikló vitorlás hajóját.

- Nem leszel úttörő, nem gyűjtesz vasat, papírt... Sajnálom, mert te voltál a legjobb papírgyűjtőm, és hogyan simítom el a dolgot, Margó néninél, az úttörővezetőknél, no de, ez már az én dolgom lesz! Mit csinálsz aztán? Apropó, tudod-e, amíg nagymamád kórházban lesz, be kell, dugjalak a napközibe!

- Hittanra járok.

- Más napközis, úttörő is jár hittanra, bár az igazgató bácsi, Margó és Ica néni, a napközi vezetője egyáltalán nem örülnek neki. Sőt!

- Kinevetik, kigúnyolják őket. Rajtuk vihog az egész osztály, főleg az ős! A múltkor Erika néni - az oroszstanárunk - felállította a hittanosokat: fekete angyaloknak csúfolta őket, és közölte velük, hogy oroszból s magatartásból nem lehetnek ötösök.

- Nem mindenki egyforma. Látod, én...

Nem folytathatták, mert az egyik kapuügyeletes odajött és jelentette: megérkezett a felügyelő néni, mire a fiatal és szép tanító néni kapkodón elnézést kért és faképnél hagyta Lórit, aki a következő órára nem mehetett be. Az ugyanis előkészített bemutató óra volt, amelyen Lóri, mint gyenge tanuló nem vehetett részt. Nemcsak a felügyelő, hanem a többi tanítónő is részt vett az órán. Gizi néni hetektől készült rá. Alaposan átbeszélték az anyagot, és aprólékosan előkészítették a feleléseket, a jelentkezők névsorát, sorrendjét.

Lórit és a többi gyenge tanuló társait, ez alatt „átcapták” a másik osztályba.

Valamennyi osztályban így történt. Hamis igazolványt állítottak ki magukról és a munkájuk eredményéről, nem beszélve róla, hogy azt mindenki, még a felügyelők is tudták, hiszen előre megüzenték, hogy mikor érkeznek, legyen idejük az alapos felkészülésre. A bemutató órák után, rövid értékelést tartottak, amelyeken a kolleganők, abban a

hiszemben, hogy egyszer ők is „visszakapják”, nyakra-főre dicsérték a bemutatóórát tartó tanítót, vagy tanárnőt, mert férfi, ebben az iskolában az igazgatón kívül nem akadt.

Miután Gizi néni faképnél hagyta Lórit, a közeli templomba rohant. Zárva találta, holott azt hitte, hittanóra van. Az ajtó rácsaihoz szorította a fejét -, ezt a rácsot, azóta szerelték fel, mióta betörték a templomba -, és hosszú percekig bámulta a díszes oltárt, s imádkozott a maga gyermekes módján, hogy ne haljon meg a nagymamája. Hagy maradjon itt a földön, hogy ne maradjon egyedül, mert fenn a menyekben, úgyis sok angyalka van, amíg neki itt a földön egy: a nagymamája.

Imádkozott, és sóhajtozott. Az ima és a sóhaj pedig, ha ugyanazon tőből fakadnak, egy helyre jutnak fel az égbe, ahol az apja lelke az egyik csipkés szélű báránnyelűcskén ücsörög, s őt nézi, akivel, történt, ami történt, csúfolják, nevezik, aminek akarják, ő igenis büszke rá...

János atyát, végül is a paplak udvarán találta meg. Az iskolába készülődött hittanórára. A falnak döntött kerékpárját nézegette, hogy nem lapos-e a gumija.

- Be szeretnék iratkozni hittanra - rukkolt elő Lóri, azonnal a köszönése után.

Az öregedő, jóságos kinézetű, szelíd arcú férfi mosolyogva vizsgálta a fiúcskát, fentről le a lábáig.

- Miért? - kezét a vállára helyezte, s kutatón lesett a szemébe.

- Mert... mert - hebegte -, apukámat felakasztották. - Kapkodón, szinte hevesen tette hozzá: - Nem azért, mert, mit tudom én..., a forradalomban harcolt, ahol, hol ide, hol visszalőnek. Ki talál, ki nem... Majdnem tíz évre rá kapták el. Tetszik tudni, János atya, ki jelentette fel? - Öregesen, gyűlöletétől izzón lesett az ártatlan lelkű atya szemébe, amitől az, mint a kályhából kicsapódó tüztől, önkéntelen hátrakapta a fejét, kezét levette a fiú válláról. - Saját felesége, az anyám.

Lehorgasztotta a fejét, zavartan rugdosta kopottas cipője orrával a földet, majd, mint kivénhedt farkas, a szelíd báránnyra, a jólelkű papra lesett. - Ez nagyon bánt engem. Nagymamám nagybeteg. Egy vesé-

vel él, de az is rossz, gennyes. Hamarosan kórházba megy. Gizi néni intézte el, és ő is viszi be a saját autójával. Mert ő a legjobb tanító nénink. A többiek? Ah! - öregesen legyintett. - Aput, amint mondtam már, felakasztották, anyu elhagyta őt, egy másik férfival állt össze, aki miatt el akart válni, apu azonban nem egyezett bele, mire ő feladta, holott egy ideig újra együtt éltek. Az élettársa külföldön volt, ő visszaköltözött hozzánk... Én nagyon kicsi voltam, nem is emlékszem rá, nagymamám mesélte, aki felnevelt. Aztán visszament az élettársához. Engem..., kellettem is én neki. - Hangja mutált, majdnem elsírta magát. - Szeretnék imádkozni értük, de nem tudok. Nagymamámért, hogy meggyógyuljon, apu lelke a mennyországba jusson. Anyu... Szóval lenne miért, kikért. Tetszik érteni?

A sokat tapasztalt, a sok haldokló fölött virrasztó, a sok temetéstől megedzett pap arca elborult. Szeretetteljesen fénylő szeme bepárásodott.

- Egy évben csak egyszer lehet beiratkozni hittanra, szeptemberben. Az igazgató bácsi elég gyakran bejön, s tabula rázát csinál. Névsor szerint ellenőrzi a jelenlévőket. Aki nincs a listán, kiküldi, és beír az ellenőrzőjébe, amely után magatartásból már nem lehet többé jeles. A tanítók is, ki hivatalból, ki a saját meggyőződése szerint, még manapság is, mindent megtesznek a lemorzsolódásért.

- Tapasztaltam - öregeskedett. Nem árulkodásból mondta, kikíváncozott belőle. Sértette gyermekes igazságérzetét. - Margó néni felállította őket, kigúnyolta és mindegyiket feleltette. Erika néni, hiába, hogy megérdemelnék egyik hittanosnak sem ad ötöst. Az őrsvezetők, mert kitanította őket, kigúnyolják a ministránsokat. Cifra krampuszoknak nevezik őket...

Tovább mondja, ha János atya ismét a vállára nem rakja a kezét.

- Menjünk, mert hittanórám lesz. A kerékpáromat utána használom. Csak azt néztem meg, hogy nem engedett-e le a kereke. Hittanóra előtt össze kell fogdosnom a hittanosaimat, ugyanis Ica néni készarva szétzavarja őket, és a napköziseit ülteti be az osztályunkba, mintha a másik osztályterem nem lenne üres. Merthogy a négyórások megvárják az ötödik órán lévő napköziseket, hogy egyszerre kísérhesse valamennyijüket át a napközibe. Az igazgatóhelyettes bácsi

meg engem okol, korhol, amiért a folyosón és az udvaron rendetlenkednek a hittanosaim...

Elhallgatott. Engedelmet kért a szemével, amiért eddig csak önmagával foglalkozott, s biztatón Lórirra mosolygott.

- Ettől függetlenül - előbbi mosolya hamiskássá változott - nem utasítalak el, mert én, Jézus Krisztus tanításával egyetértően ezt valom: engedjétek hozzám a kisdedeket, mert övék a mennyek országa!

- Kisdedek? Nem vagyok dedós!

- Kisded - nevette ki János atya. - Fordítás kérdése, mert, ugye a biblia eredeti nyelvezete nem magyar. Más szóval: gyermekeket. Így jobb?

Válasz helyett szégyenkezően lesütötte a szemét, az öregedő pap ismét a vállára rakta a kezét. Közben mind a ketten elindultak, azonban néhány lépés után az atya váratlanul megállt.

- Apukád, nem tudom miért, kifejezetten megtiltotta, hogy hittanra járj. Meghalt, szegény. Isten nyugosztalja! Nagymamád beleegyezett, hogy eljöjj?

- Vele gyakran imádkozunk. Apukám tényleg nem akarta, hogy hittanra járjak. Nagykoromban döntsem el, hogy vallásos leszek-e? Ezért is kell érte imádkoznom, mert nagymamám szerint ezt nem jól tette, bár szerintem ő, ennek ellenére nem juthatott a pokolba.

- Menjél szépen haza. Kérdezd meg nagymamádat, és ha beleegyeznek, gyere vissza! Az osztályban, ahol a hittanosaimmal tartózkodom majd..., ne kopogjál! Egyenesen nyiss be!

Lóri köszönt, és elfutott. Jó tíz perc múlva tért vissza az iskolába, ám az osztályban, ahol a hittant tartották a napköziseket találta. János atya, megunt az állandó szekálást, a termük elfoglalását, innét is, onnét is kiközösítését, átkísérte a gyerekeket a parókiába, amiért is Lóri visszafutott a paplakba.

A hittanosok ettek, ugyanis János atya, már előzőleg elhatározta, hogy ezen túl ott tartja meg a hittanórákat, kakaót készített a rézsükre. Igaz, nem sokan: öten-hatan, ha voltak. Előzőn úgy gondolta, hogy a hittanóra végén vendégeli meg a hittanosait, ám Marika néni-nek, János atya házvezetőnőjének, egyben templomi sekrestyésének, volt kedvesnővérnek, aki rendjének erőszakos felszámolása után is,

betartva rendjének régi reguláját, apácának tartotta magát, ahogyan a faluban is nevezték, sürgős dolga akadt. Rendszeresen látogatott s ápolt a faluban betegeket.

Lórit János atya köszöntötte, mutatta be a társainak. Marika néni azonnal megkínálta őt is. Zsolt mellé ült, aki kölcsönös majszolásuk közben, máris meglökte, és a fülébe súgta:

- Finom s édes, mi? A zacskós kakaó meg sem közelíti. Ez az igazi kakaó! - Feléje mutatta a kalácsát. - Nézd, mennyi mazsola van benne!

Még tovább áradozik, ha János atya, feddön rá nem néz.

Miután mindenki elfogyasztotta a kakaóját, begyúrte a mazsolás kalácsát, Marika néni kapkodón összeszedte a bögréket, arra a tálcára rakta, amelyen a kalács volt, s eltűnt az ajtóban, János atya Jézusról beszélt, mint a szegények pártfogójáról, amely közben máris kisebb vita keletkezett: ki a szegény, van-e ma igazi szegény? - vitatták, amelyet Lóri mély érdeklődéssel hallgatott. Egyre szimpatikusabbnak érezte Jézus megrajzolt és képekkel illusztrált alakját, cselekedeteit és tanait, üldözését..., merthogy hiába csúrték-csavarták a társai. Ők igenis, igazi szegények, és hányatott életűek.

- Mindebből - hangzott végül a kérdés -, mi vonatkozik rátok? Mit kell nektek cselekednetek?

Miután nem kapott elfogadható választ, noha többen is jelentkeztek, ő maga felelt meg rá.

- Segítsétek a magatok módján a szegényeket! - Azt is elmondta: hogyan s mint, többek között, például: ajánlják fel nekik, olykor-olykor a tízóráira kapott pénzüket, a kinőtt ruháikat, cipőiket... - S legyetek jók, amint Jézus is az volt! - Ami viszont Lórit jelentkezésre készítette.

- Én... én jó vagyok - hebegte, ám nem folytathatta, mert közbekotyogtak:

- Akkor, miért írt be ma is az ellenőrző könyvedbe Margó néni? Mert húzogattad a copfomat. Hazudsz!

- Mindenki hazudik, én miért ne tenném? - hangzott Lóri tiltakozása közbeszólásként.

- Mert mától hittanos vagy - érvelt Kati.

- Ismerd be, mert úgyis meg kell, gyónnod! - figyelmeztette Ildi.

- Most is hazudtál, amikor azt mondtad, hogy jó vagy. Te, igenis rossz vagy! - vitatkozott vele továbbra is Kati.

- Mindenki rossz, én, miért lennék jó? - durcáskodott Lóri. - Néha verekszem, és loptam is - vallotta be belső indítástól hajtva, amint ő döbönt meg a legjobban Furesa átváltozáson ment át, amelyből csak egy valamit érzett, hogy nem szabad többé hazudnia és lopnia, nemcsak színes ceruzát: cseresznyét, körtét almát, meg szilvát a más kertjéből.

Amiből máris újabb kérdés vetődött fel benne: hogyan, miként állja meg? Mit tegyen? - de ezeket már nem mondta ki.

János atya felelt meg helyette.

- Szeressétek Istent, és a társaitokat! Ne lopjatok! Ne hazudjatok! Ne beszéljétek csúnyán, főleg ne káromoljátok Istent! Segítsetek másokon, főleg a nyomorékokon s az öregeken!

És sok minden másról is beszélt, majd felszólította őket, hogy menjenek át közösen a közeli templomba, ahol térden állva, imádkozva fejezték be a hittanórát.

Lóri egyedül ment haza. Útközben akarva-akaratlanul a hittanórán hallottakról meditált: a kakaón, a mazsolás kalácson, a templomban látottakon, Katin, aki többször is kioktatta.

Könnyű neki - sóhajtott fel -, hiszen nem ő mos otthon, se nem takarít. Nem gondozza a kertjüket, nem eteti reggelente, s mennyire korán, a tyúkokat, nem takarítja ki az óljukat..., amint ő, mert a nagymamája beteg, és nincsenek szülei. Csak egyetlen hétre cserélnének, majd megtudná mi az!

5.

Izbégy Lóránd nagymamája váratlanul meghalt. Keddi napon vitték be a kórházba, szerdán reggelre elhunyt. Nem a nagybeteg és egyetlen veséje mondta fel a szolgálatot, az infarktus első rohama közben, a szó szoros értelmében az orvosok kezei között adta ki a lelkét.

A következő héten, csütörtökön temették el.

Teljesen kitavaszkodott. A közeli, óriási nyárfákról lehulló sajátos, kis, fehércsipkés, ejtőernyőkhöz hasonló, a földön vattaszerűn összesodródó virágpelyhek lomhán lebegve kószáltak a levegőben. Nagyon lassan, ám óriási tömegben ereszkedtek le a bokrokra s a gyászolókra, hogy hőszerűn belepjenek mindent.

A szomszédos sírokra ültetett jázminok, jácintok, ciklámenek és a többi virágok, dús szirmokat bontva illatoztak. A régi temetőben, az elfelejtett s gazdátlanná vált sírokat jelző apró dombocskáin a vadlóhere és a törökszekfű lila színfoltjai között, vadborsó vöröslő virágai lapultak a hajladozó margaréták, s a messzire virító gyermekláncfű társaságában, viszont az álmos százszorszépek és az ágaskodó ökörfarkkórók csipkefinom szirmai, a harangvirág enyhekék csengettyűcskéi, csak később borulnak majd virágba.

A temető fölött hegyes szárnyú sólyom aprította a levegőt, és néhány gólyapár lejtette fészekrakás előtti nászát. A hatalmas fák óriási lombjai mély árnyékot vontak a sírkövekre, a kriptákra és a szép sír- emlékművekre. A lombok között: cinkék, pintyek, feketerigók, poszáták és verebek hada, ki mihez értett: csipogott, fütyült, csattogott vészjóslón...

Fent az égen, az éjjeli enyhe vihar maradványaként, kisebb-nagyobb darabokra szakadozott felhópamacsok között bujkált a nap. Sugarai fényes alagutakat fúrtak maguknak az óriási lombok résein, hogy millió, színes foszlánnyá törve megvilágítsák a földet.

A levegőben pára és a sír ásásakor kidobált hantok földszaga összekeveredett a szöcskeciripeléssel és a távolból idehallatszó traktor zúgásával.

A sír szélére helyezett sárga színű koporsót, feketébe öltözött, kisebb embergyűrű vette körül.

Az Izbégy családot ezerkilencszáznegyvenöt utáni években telepítették át Csehszlovákiából. A faluban egyetlen rokonuk sem élt, amiért csak a szomszédok és az ismerősök kísérték el utolsó útjára a közkedveltségnek örvendő öregasszonyt. Lóri néhány osztálytársa is eljött, s ott volt Gizi néni, az osztályvezető tanítójuk is. Lóri mellett állt, amely rendkívül akadályozta a fiú mély gyászba merülését.

A temetési szertartást János atya tartotta.

Lóri sűrűn pötyögő könnyeit, szokása szerint a kézfejjével és a ruhája ujjával törölte le, míg Gizi néni egy papír zsebkendőt nem nyomott a markába.

Apja után a nagymamája is meghalt, ezért ő most, ha csak lélekben is két halottat: az édesapját és a nagymamáját, de a szíve mélyére rejtett rajztáblácskáján, különböző dimenziókban, a két koporsón kívül, fekete, olajfestékkel összemaszatolt, ismeretlen kép körvonalai megrengtek: az anyjáé, akit a két koporsó mellé helyezett, rázúdítva a kis szíve összes háborúságát.

- Miatyánk Isten, ki vagy a mennyekben... - hangzott János atya imádsága, amelyet a körülötte állók átvettek, és vele együtt mormolták tovább.

Lóri előbbi különös érzéseit, a nagymamája elvesztése miatti, fekete keretű gyásza és önmarcangolása váltotta fel, amiért néhányszor pénzt lopott tőle, feleselt vele, hazudott, olykor-olykor nem engedelmeskedett, makacskodott... Mindezek a bűnei pókhálószerűn ágyazták be nagymamája felidézett jóságos arcát.

De szívesen bocsánatot kérne most tőle!

Rövidke történet jutott eszébe. Ő régen elfelejtette, a nagymamája idézte fel a múltkoriban: Egyszer - karácsony éjszakáján történt -, Jézus visszajöveteléről mesélt, mire ő: mama, írd le nekem, hogy ne felejtsem el, ha nagy leszek. Én felírtam, csak olvasd el! - suttopta ő. Vajon hová írhatta fel? Sokat törte a fejét, mígnem most rájött: az ő szívébe, hogy ki ne törölhesse többé!

Elmúlt rövidke életében csak most került igazán szembe a halállal, mint az anyagi lét tökéletes megsemmisülésével.

Ebből fakadó kibeszélhetetlen fájdalma, mély gyásszá töpörödvé duruzsolt a fülében. Az apja és a nagymamája arca egymással változva tűnt fel és foszlott semmivé, hogy átadják helyüket az összevissza maszatolódott, csak foszlányiban látszó képnek: az árulónak, az édes gyermekét elhagyónak, akit ő nagy néha s álmában édesanyjának nevezett. Egyre jobban és jobban belekapaszkodott az elhunytak emlékeibe, hogy teljesen elfelejtse az előbbi anyakép foszlányait, s mind a két kedves halottját visszahúzza a földre. Szép emléküik sebbé változott, reájuk irányuló gondolata mély fájdalmat okozott.

- Ments meg engem Uram az örök haláltól... - énekelték a jelenlévők, amelyet tekintettel a halott régen elhunyt férjére, aki mellé temették, és református mivoltára, a Tebened bízunk eleitől fogva, ismert lutheránus ének következett, igaz, egyedül János atya énekelt, mivel a jelenlévők közül senki sem ismerte.

Lórit felváltva rázta a hideg, öntötte el a forróság, végül e kettő egygyé forrt, amiért is egyszerűen nem tudva elkülöníteni azokat egymástól.

Borzasztóan szenvedett, mialatt betúrták a sírt, óriási agyagdarakokkal keveredett hantok alá temették a nagymamáját, mert amint az örömek, a szenvedésnek is vannak fokozatai.

Az ő szenvedését nem lehetett ezekkel a fokozatokkal mérni.

Az agyagos talaj, amelyen állt, egyszer csak viharos tengerré változott. Egyik hullám a másikat követte. Még egy s még egy tajtékozó vízuhatag, s ő elveszítve eddig is ingatag egyensúlyát, a legközelebb feléje zúduló mocskos habok martalékává vált. Összepiszkolódott rongyként feküdt a zavaros vízben. Körülötte minden sötétségbe borult. Aprócska teste, mind beljebb és beljebb sodródott az óriási hullámzuhatagok, feketén kavargó örvényébe. Az apja és a nagymamája elmosódott arca körülötte lengő, sűrű párába vészett. Már-már elmerült az egyre magasabbra csapódó hullámok poklában, amikor valaki, segítségére sietve kiemelte. Az előbbi óriási moraj, a hullámok szép, azonban rendkívül félelmetes csapkodása, elülő szélviharhoz hasonlatos morajlása megszűnt.

Néhány perc múlva tért magához. Egy férfi és Gizi néni guggolt mellette. Vizes ruhával masszírozták a szívét, friss vizet itattak vele.

Hogyan került haza, egyáltalán nem emlékezett rá. Gizi néni, aki eddig vizes ruhával masszírozta a szívét, megsimogatta, majd, közölte vele, hogy az iskolába kell mennie, máris elkésett, megígérve, hogy nemsokára meglátogatja, addig is segítséget küld, sajnálkozóan s aggodalmaskodón magára hagyta.

Lóri, miután magára maradt a teljesen kietlenné és zorddá változott, régebbi meleg családi fészkében a nagymamája széken heverő ruhájára borult, és az óriási vihar s a sokszínű szivárványszínes hártványainak egymás utáni elpukkadása után, végérvényesen rádöbbsent a zord valóságra.

- Miért hagytál itt? - zokogta. - Csak te maradtál nekem, s most te is elhagytál!

Mindaddig zokogott szipogott, még el nem aludt.

A heverőn fekve ébredt fel. Nagyon zavaros álma volt, ám semmire sem emlékezett.

Gizi nénire gondolt, s íme: egy teljesen idegen asszony állt fölötte, aki többszöri kísérletezése után végre felébredtette.

- Magda néni vagyok. A községházáról jöttem.

Nem folytathatta, mert Lóri rosszat sejtve felült, két kezét védekezőn maga elé tartva, hevesen tiltakozni kezdett.

- Nem megyek intézetbe!

Az asszony melléje ült a heverőre.

- Mi lesz veled itt egyedül? - kérdezte részvétteljes hangon, amely simogatással is felért. - Mert, nézz szét: teljesen egyedül maradtál ebben a lakásban.

- Eddig is én mostam, takarítottam, vásároltam a boltban. Ezentúl is megtehetem. Ebédelni meg a napköziben ebédelek majd.

- Kitől kapsz pénzt, mert ugye semmit sem adnak a boltban ingyen? - hangzott a törbecsaló kérdés.

- Nagymamától..., a... a nyugdíjából - mekegett egyre zavartabban.

- Aki meghalt. A halottak nem kapnak nyugdíjat, kisfiam! Apukádat... - nagyokat nyelt és kapkodón másra terelte a szót. - Gyerek vagy, kiskorú, gondviselőre van szükséged.

- Ne tessek engem elvinni! - fogta kérésre a szót Lóri.

- Kisfiam, te..., eddig is gyámság alatt éltél...

- Nagymama?

- Ő volt a gyámod, de ő meghalt. Nyugodj meg s készülj fel...! - Látva a kisfiú kétségbeesett arcát, hóhérszerűn, amint Lóri szemében tűnt, mentegetőzni kezdett. - Én csak a kötelességemet teljesítem. Meg kell, hogy értsél! Gondolkozzál! Mi lenne veled, itt s egyedül ebben a házban? Ha bajod történne, engem vonnának felelősségre. Te pedig, ugye nem akarsz nekem rosszat?

Lóri régebben kiagyalt cselen törte a fejét, amelyből egyébként is, az intézettől való félelme most minden mást kisöpört onnét. Most elérkezettnek vélte az időt terve megvalósítására.

- Miket készítek össze? - színészkedett, mintha megadta volna magát.

A tisztviselő nő felállt.

- Tulajdonképpen... - zavarodott össze - semmit. Így viszünk be, amint vagy. Az ingóságokat... Mindent, amit itt hagysz, leltárba veszünk. A házatokat..., a kaputokat bezárjuk, és lepecsételjük.

- Mikor indulunk? - szinte sürgette, holott teljesen máson törte a fejét.

A tisztviselő nő az órájára nézett.

- Körülbelül tíz perc múlva érkezik meg az autónk, amellyel beviszünk.

- Szappant, törölközőt... Az iskolatáskámat, a könyveimet... ne pakoljam össze?

- Ott mindent kapsz. Az iskolád utánad küldi a kijelentődöt, a bizonyítványodat...

- Én mégis összepakolok egy s más! Az ellenőrzőmet meg... meg - húzta a szót, azon törve a fejét, mit rámoljon be az iskolatáskájába?

Ide-oda rohant, mindent úgy tett, hogy az asszony semmit se vegyen észre. Körülbelül ötezer forintot talált a kredencben, amelyet a zsebébe gyűrt, az apja órája, aranygyűrűje és a nagymamája aranyláncá mellé.

A táskájába néhány tisztálkodási eszközt, egy darab kolbászt, kenyeret... gyömszólt, és mivel éppen egy gyufásdobozon akadt meg a tekintete, beledobta azt is.

Mire elkészült, megérkezett az autó is.

- Nézz még egyszer szét! Egyébként minden a tiéd lesz, ha tizen-nyolc évesen visszatérsz. Elvégzed az általános iskolát, és szakmát tanulsz.

- Ott még hittanra sem járhatok, mert nem lesz szabad.

- Minek az?

- Csak - vicsorgott Lóri, mígnem álarcot váltva, durcásan elfordulva táskáját a hóna alá szorította, s könnyeit nyeldesőn a kijárat felé indult. A világért sem nézett volna szét. Hogy hangosan sírva fakadjon, amelyet kifejezetten szégyellne ez előtt az idegen, meggyűlölt asszony előtt?

Az autóban, amely a kapujuk előtt várta őket, hátraült. Fejét konokul lehajtotta, s hallgatott. Az iskolatársai éppen hazafelé tartottak, amiért többen az autó köré gyűltek. Integetve, s az ablakon bekiabálva búcsúztak el tőle, amelyre ő, sírásával küszködőn, még jobban lehorgasztotta a fejét, hogy senkit, semmit sem lásson, halljon.

Az autó elindult. Néhány társa, a táskáját lobogtatva a feje fölött, utána futott, amíg szusszal bírta.

Hosszabb autózás után, egy óriási kiterjedésű erdőn hajtottak át. A hatalmas akácfák lombjai valóságos alagutat vontak, képeztek az úttest fölé.

Lóri az előlülő tisztviselőnőhöz hajolt, és a fülébe súgott valamit, mire az a gépkocsivezetőre szólta, hogy álljon meg néhány percre!

- A tábla szerint, nem látta? Sem megállni, sem fényképezni nem szabad - humorizált az. - Ruszki laktanya és lőtér van az erdőben. Talán még atomlövedékeket is tárolnak ott - lódított még egy nagyot, majd Lórihoz fordult: Bírd ki még egy ideig!

Lóri rábüccentett, s tovább figyelte az erdőt.

Néhány perc után, de még jóval bent az erdőben, igaz, a fák egyre ritkultak, itt-ott szép tisztás és egy-egy földút is feltűnt, végre megállt a gépkocsi.

- Ugrás! - szólt hátra a gépkocsivezető türelmetlenül.

- Ne menj messzire! - figyelmeztette az asszony. - A táskádat...? Miért viszed magaddal?

Megsejtve valamit, hátranyúlt, hogy elkapja. Nem sikerült, mert Lóri nyílvesszőként kipattant az ajtón.

Mire a gépkocsivezető és a tisztviselőnő kiszállt a gépkocsiból, s végérvényesen rájöttek a szökésre, Lóri annyi előnyre tett szert, hogy semmiképpen sem érhatték utol.

Hosszabb ideig keresték, kutatták át és át a környéket, mire véglegesen letettek az üldözéséről, illetve annak lehetőségéről. Nem is tehettek mást, mert Lóri végérvényesen eltűnt a szemük elől az erdőben. Se csörtetést, se száraz gallyak recsegését, semmit sem hallottak, kiabálásukra pedig, egyáltalán nem érkezett válasz.

Bosszúsan s letörten ballagtak vissza a gépkocsijukhoz, szálltak be, hogy sok kilométernyi újbóli utazás után hazatérjenek, s jelentést tegyenek csúfos kudarcukról a feletteseiknek, akik, némi fejmosás után, amiért nem jelentették a legközelebbi település rendőrségén a szökést, azonnal közölték az eseményeket az illetékes rendőrséggel és a felettes gyámügyi hatósággal.

Másnap valamennyi környező rendőrőrs megkapta Izbégy Lóránt, kiskorú fiú felkutatására felszólító körözést. Ennek ellenére a rendőrök -, a munkásőrök s a katonaság bevonásával - nem kutatták át a környéket, amint más esetekben megtették.

Kinek s minek hiányzott volna egy kisfiú, akinek az apját ellenforradalmárként nemrég felakasztották? Majd előkerül magától is, miért áldozzanak rá pénzt s fáradságot?

6.

A kis szökevény több napig bolyongott az erdőben. A kolbásza és a kenyere hamar elfogyott. Bokrokban hált, száraz avarba bújva s takaródzva védekezett a hideg pára ellen. Fel-feltámadó s gyötrő éhsége ellenére is, megcsodálta az eléje tárulkozó, eddig csak a könyvekből és a mesékből ismert látványt: a csodálatos ősi fákat, a tarka, vadvirágos tisztásokon a színskála valamennyi árnyalatában villogó lepkéket, pillangókat, az erecske zordon is lenyűgöző, óriási, mohás kövek között kanyargó, tajtékozós csörgedezését, ahol a szomját oltotta, a romantikus kanyarulatait, amelyeket sárga kikircs aranyozott be...

A szuvas tölgyfák, ebben-abbban az odvában játékos mókus lakott, rikácsoló szajkó fészkelte. Amelyik nem menekült el, azt rakoncátlanul elriasztotta: megrázta a bokrokat, megdobálta és hujhujozott.

A szeder- és a málnainda minduntalan bele-beleakadt a ruhájába, olykor megkarmolászta a kezét, és az arcát. A fagyalbokrok ostorszerűn csapkodták a hátát. Néhol az őt elborító, ki tudja hány évtől ottmaradt kórókkal tarkított száraz gazban tiporva, kisebb bokrokon át tört magának utat.

Meg-megállt, kifújta magát, és tovább bandukolt.

Megzavart, csukló, kurrogó madarak, játszadozó kis rókák, felfelriadó őzek, szarvasok riogatták..., mígnem az egyik közeli faluból odahallatszós harangszó után haladva, majdnem kietlen, romos, elhagyatott házakból álló, fantom látványát nyújtó, öreg településre bukkant.

A domboldalról fedezte fel.

Minek harangoznak? Ki harangozhat a hosszabb kutatás után felfedezett haranglábban, mert templom, az nem volt, amikor egyetlen lelket sem lát a falucskában?

Kutyaugatás, tehénbögés, macskanyávogás..., semmi sem hallatszott, csak néhány kakas kukorékolt, tyúk kotkodácsolt.

Hosszabb szemlélődés, kémkedés közben megszámolta -, figyelembe véve a teljesen, vagy félig romos házakat is - hány ház lehetett

valamikor ezen a kis, mostanra teljesen kihaltak tűnő, inkább tanya-si, mint falusi, elhagyott településen.

Harmincegyet számolt össze.

Óvatosan ereszkedett le a településre, osont egyik épülettől a másikig.

Egy félig romos házba lopózkodt be, kötött ki. Az elejét - figyelembe véve a szintkülönbséget -, magas terméskőlábazatra építették. Maga a ház is, kisebb dombon állt, amelynek a valamikori útépités miatt lefaragott oldalát, ugyanolyan terméskővel bélelték ki, nehogy rászakadjon az alatta elhúzódó földútra. Csak az épület hátsó része, egy szoba és az előtte lévő helyiség fele -, meglehet konyhának használták valamikor - maradt épen. Az elhanyagolt kertecskét pókhálószerűn, nehezen áthághatóan benőtték az öreg szőlőtövek vesszői, indái. A kertecske zordon képét kiszáradt, vagy kiszáradás előtt álló gyümölcsfák tarkították. Erdővel benőtt hegyoldalba vezetett. Egyáltalán nem lehetett eldönteni onnét, mennyit foglalhatott vissza eredeti területéből az egyre követelődzőn terjeszkedő erdő.

A ház végében megroggyant, odvas deszka tyúkol, és sertéskutrica árukkodott a letúnt, szebb napokról, amikor még gondos gazdája volt a háznak s mindennek, nem hagyták magára, nem adtak át semmit az enyészetnek.

Lóri az egyetlen, kissé szétnyílt, kormos kémény tetején gólyafészket fedezett fel. Legszívesebben felmászott volna, hogy megnézze a fészken ülő gólyát, a tojásait, esetleg fiókáit. Esetleg meg is teszi, ha nem fél a felfedezéstől, és nem kínozza az éhség.

A gólyafészkekkel, majdnem egy időben, néhány otffelejtett, elvadult tyúkot pillantott meg. A megdőlt óljuk végében kapirgáltak.

Ha tyúk van, tojásnak is lennie kell! - ösztökelte cselekvésre a legyűrhetetlen éhsége, mert, amint telt-múlt az idő úgy fokozódott az éhségérzete is.

Rövid keresgélés után, a tyúkok tiltakozó káromgása, kotkodálása közepette, egész tyúkaljnnyi tojásra lelt. Tászkáját bedobta a nyitott és üveg nélküli ablakon. Az üvegeket a szél csapkodhatta ki. Valamennyi zsebét teletömte tojással, és bement az épület egyetlen épségben megmaradt helyiségébe.

Legnagyobb meglepetésére a sarokban régimódi sparheltot fedezett fel, amelyen leverődött zománcú lábast talált. Magasba tartotta s belenézett, hogy nem lyukas-e, majd azzal együtt kifutott a kúthoz.

Hú, de mély! - állapította meg, mihelyt belenézett. A több helyen lyukas vederben, éppen annyi víz maradt, mire hosszú útvjáról feltakarta a láncon lógó, több helyen csorgó vedret, hogy megtölthesse a lábását.

Bevitte, a tűzhelyre rakta, majd visszafutott az udvarra, ahol rengeteg szétszórt, korhadtt, ilyen-olyan deszka s fadarabokat, száraz kórót, gízt-gízt talált, szedett össze egy egész nyalábra valót, vitt be, s dobott le a tűzhely elé. Megkereste a táskáját, kivette az otthonról hozott gyufáját, amely segítségével egyből lángra lobbantotta az égésterbe gyömöszölt száraz és összetördelt kóró, gíz-gíz s deszkadarabokat.

A tojásokat a forró vízbe rakta, megfőzte, és valamennyit befalta.

Jóllakása után, kissé nyugodtabban nézett szét, megbámulta a gerendás mennyezetet, a leverődött falakat, majd alvóhelyet keresett, de nem talált. Végül is több nyaláb száraz füvet tépkedett, kapart, gereblyézett össze az ujjjaival az udvaron, hozott be. A sarokba dobta s ráhevert.

Gyermeteg lelkét, amióta megszökött, most először a megelégedettség enyhe melegsége járta át, de akaratlanul belevegyült ebbe az érzéseibe jelenének szomorú valósága, jövőjének szürke bizonytalansága miatti félelme, aggodalma is.

Újra és újra rövidke múltjának bölcsőjére: nagymamájára gondolt. Az elébe táruló képzeletbeli kép három részből tevődött össze. Legfelül a nagymamája, alatt az apja, legalul, e két szeretett arctól jóval messzebbre az anyja vízfestékekkel összemázolt képzeletbeli képe feketélt.

Ezek tündérek, amaz boszorkány!

Két nap után -, állandóan tojást evett, a száraz fűben hált -, éppen a kútnál mosakodott, amikor egy puttonyos autót fedezett fel, lent az úton.

A legmagasabb helyen állt, amiért is ő mindent látott, amíg őt, a sokkal mélyebben lévő elhagyatott földút menti, sudár jegenyefák lombjai meglehetősen eltakarták. Megszámolta: négy helyen állt meg, ahol is a gépkocsivezető kenyeret, ételhordót és más egyebeket vett ki a kocsiból, s vitt be a házba. Néhol már várták. A kerítésre támaszkodva lestek az útra. Mindannyian igen öregek, főleg asszonyok voltak. Ezen felbátorodva, igen bántotta már a magány, unta a főtt tojásokat is, elhatározta, hogy estére lelopózik a házak közé, és szétnéz: hátha! Hogy mit jelent ez a hátha, nem tudta. A szerencséjére s amint a nagymajától hallotta: Istenre bízta magát!

Alig szállt le az este, ő máris, a lenről lakottnak látott négy ház közül, ahová a puttonyos autó vezetője, ételt s mást vitt, a legközelebbihez lopózott.

A kis és meglehetőn barátságatlan szobában gyertya égett. A nagy és leterítetlen, keményfa asztal előtt, egy idős, talán nagymamája korabeli asszony ült. A pénzét számolta, valószínű a nyugdíját. Miután végzett, a köténye alatti szoknyája zsebébe rejtette, amint később megtudta, okkal. A csupasz asztalon gyógyszeres dobozok, kenyér, felvágott, tej és néhány más élelmiszer: liszt, cukor, zsír, rizs, száraztészta... hevert az ételhordó társaságában, amiről Lóri arra következtetett, hogy mindezt, a nyugdíját is -, szintén az asztalon heverő nyugdíjszelvényről, olyan volt, mint a nagymamájáé, állapította meg -, a puttonyos autó vezetője hozhatta.

Nem sokáig nézelődhetett, mert lépéseket hallott, mire az ablaktól, más híján a közeli kúthoz futott, és szorosan a földből kiálló gyűrűhöz lapult.

Meglehetőn ittas férfi közeledett. Lóri szorosan követve a gyűrű körkörös alakját, úgy illeszkedett, hogy állandó takarásban maradhasson.

Miután a férfi bement, ő visszalopózott a befüggönyözetlen ablakhoz. Az eléje táruló, meglehetősen csúnya jelenetből: a férfi fenyegetéséből, durva lökdöséséből, a kiszivárgó hangfoszlányokból arra következtetett, hogy az ittas férfi az öregasszony elzüllött fia, aki minden egyes nyugdíjfizetéskor felkeresi, pénzt követel és kap is az any-

jától, akit Lóri másodszor is, akaratlanul a nagymamájával hasonlított össze, és már csak ezért is a pártjára állt:

Gyalázatosnak, részeges disznónak csúfolta magában a jövevényt, mialatt, számítva a durva „vendég” távozására, kijövetelére, visszahomolygott a kúthoz, ahol továbbra is ezt dünnyögte magában: rút, rút!

Miután az eltűnt a sötétben, ő ismét az ablakhoz osont. Az öregasszony sírt. Nagyon megsajnálta, majdnem vele együtt könnyezett. Egyébként is, amióta meghalt a nagymamája és megszökött, őt az intézetbe szállító autóból, s hontalanul bolyongott, az önkéntes száműzöttek zordon fájó érzéseitől megsebzetten, egyre többet és többet kínozza a sírás.

Végül ellenállhatatlan belső erőtől űzve, semmivel sem törődve az ajtóhoz lépett, és benyitott.

Az öregasszony korát meghazudtolón ugrott fel, s hátrált a másik helyiség irányába. Csak azután nyugodott meg, miután meglátta, hogy egyszerű fiúval áll szemben.

- Te... te...? - hebegte elnyújtottan az illedelmesen köszönő, félénken lábat váltó kislányba bökve riadt tekintetét.

- Ne tessék megijedni - bátorította Lóri a kétszeresen: az előbbi durva jelenettől, és az ő váratlan betoppanásától megdermedtségéből magához térő, az asztalhoz visszaballagó, előbbi könnyét törülgető asszonyt, aki leült, kihúzta az asztal fiókját, s ami belefért dugig belesöpörte. A többit: a kenyeret..., Lóri csak most fedezte fel, hogy a felét elvitte a fia, a cukrot, a zsírt, meg a többit a konyhaszekrénybe rakta. Az ételhordót, a kihűlő tűzhely szélére helyezte.

Lóri megrendülten nézte végig, jött rá: zavarában tette. Ki így, ki úgy vezeti le felgyülemlett idegességét. Ő így tette.

- Ki vagy te? - fordult végül is Lórihoz.

Ő, belső indításától hajtva, mert továbbra is a nagymamáját képzelte maga elé, kissé lerövidítve, elejétől a végéig elmondott mindent: hogyan, miként került erre a kicsinyke, elhagyatott, majdnem teljesen kihalt településre, hol él azóta...

- Te is olyan magányos vagy, mint én - sóhajtott együttérzőn az öregasszony, miután a fiú befejezte.

- A nénit...

- Szólíts Vera néninek!

- Vera nénit legalább nem viszik otthonba.

- Holott én szívesen mennék -, amin Lóri szíve mélyéig meglepődött. - Mert, nézd, gyerek! Élet ez így? A fiamat, mennyire nehezen, és igen szegényes körülmények között neveltem fel. Nem is született másik, csak ez az egy gonosz, mert, biztosan láttad, ha, amint mondtad, régebben itt ólálkodtál, mit csinált velem, holott nem ezt érdemelném! Édesapja halála után, mindent: összespórolt pénzünket, értéket, ruhát... átadtam neki, még a jobb karban lévő bútoraimat is elvitte, holott a haszonélvezet, amíg élek engem illet meg. Azóta minden hónapban felkeres, noha egyébként rám se hederít, és elveszi tőlem a nyugdíjam felét, néha az egészet. A közeli községben lakik. Tehenész, az egyik, ottani gazdaságban. A felesége elhagyta. Magával vitte a lányukat is. Mert verte, kínozza őket. Azelőtt is ivott, azóta pedig, valamennyi szabadidejét a kocsmában tölti. Betegeskedem. Mi lesz velem, ha leesek a lábamról? Már csak négyen, négy család lakik ebben a szép, jobb sorsra érdemes tanyán. Valamennyien öregek, gyengék vagyunk. Egymást sem látogatjuk. Évek óta nem tettük ki a lábunkat, némelyek a településünkről, mások már az udvaraikból sem. Saját öregségünk, nyomorunk rabjaivá váltunk. Előjegyzésbe vettek a szociális otthonba. Mikor, hol kapok helyet? Majd - válasszolják a községházáról, levélben, amelyet Pisti hord ki. Óriási szerencsénk, hogy ez a kocsi, a községé, amelyhez tartozunk, kijár hozzánk, Pisti révén ellát bennünket mindennel. Másként mindannyian itt vesznénk, a saját nyomorunkba, tehetetlenségünkbe fulladnánk.

- Legyintett. - Eleget beszéltem, azt is minek?

A fiúra bökött, könnyeitől eláztatott képével.

- Amint mondtad, itt laksz a faluban, mert mi falunak nevezzük ezt a tanyát.

- Fent, a... - a szavakat kereste.

- Bóbásék régi házában - vágott közbe az asszony:

- Honnét tetszik tudni?

- Láttam a füstöt. Máskor is előfordult már, mert sok csavargó kóborol, lapul nálunk. Abban a házban is laktak nemrég. Szólunk Pistinek, s ő kiküldi a rendőröket.

- Engem is feljelentett?

- Tudod, mit? - tért ki az egyenes válasz elől. - Költözzél le hozzám! Az unokám leszel. Ne félj, itt senki sem keres, talál meg!

- Ez biztos? Végérvényesen itt maradhatok? - kapott az alkalmon Lóri.

- Csak a halál biztos, fiam! Addig leszel itt még... Szóval, bízzuk a Jóistenre! Fát vágysz, vizet hozol be... Tedd ide, tedd oda, tedd ezt, meg azt munkát végzel! Viszonzásul ételt kapsz, mosok rád, megfoltozom a ruhádat, mert, amint elnézem...

- Itt is, ott is beleakadt valamibe az erdőben. Az ágak, a tüskék, holt nagyon vigyáztam. Pizsama is kellene. Ingem, mindenem piszkos. Váltás meg nincs.

- Ne félj, rendbe teszek, mert, ha el is vitte a javát, a fiam, azért akad itt még ruha, csak kisebbre kell vennem, át kell alakítanom, szabnom.

- Mikor költözhettek ide? Költözhettek? - mosolyodott el önironikusán. - Egyetlen iskolai táskám van, s ami ruha rajtam...

- Nézz ki! Teljesen besötétedett. Mert itt nincs ám, sem az utcán, sem a házakban villany. Az ötvenes években bevezették, Istenem: milyen nagy csindarattát csaptak, most meg kikapcsolták, mert nem gazdaságos. Csak botladoznál. Kapsz egy bögre tejet, egy szelet vajjas kenyeret. Mind a kettőt Pisti hozta. És lefekszel. Az uram helyére fekédj, a másik szobába!

Lóri két kézzel kapott a kedvező alkalmon. Mindegy hol, csak ne egyedül!

Evett, ezután beszélgettek még egy ideig. Vera néni, mialatt letakarította az asztalt, összesöpört, s utána is, kérdezgetett, mert, mint aféle falusi öregasszony mindenről tudni akart, ami a kisfiúval kapcsolatos - amely közben egyre jobban megsajnálta az árva fiút -, aki illedelmesen válaszolt...

Miután lefeküdtek, Lóri a feje alá rakta a két kezét, és némán lesett a sötétbe. A nagymamájára, a régi otthonára, az osztálytársaira gon-

dolt. Arcok, történetek villantak fel, s vesztek semmivé a koromsötétben. Szíve összeszorult, szemei könnyel teltek meg. Az árvák magányossága kínozza, holott ő nem igazi árva, mert az anyja él. Éppen ez volt az, ami még kietlenebbé tette kicsinyke lelke sivárságát. Mert, milyen édesanya az, akit nem ismer a fia? Ha véletlenül összetalálkoznának, meg sem ismernék egymást, szó nélkül mennének el egymás mellett. Aki elárulta, és felakasztatta a férjét, egyetlen gyermeke apját, aki kint járt a falujukban, a házukban, és egyetlen pillanatra sem tanúsított iránta érdeklődést, a saját gyereke iránt!

Ha meghalt volna, gyászolná, így ösztönösen gyűlölte, ami fáj neki, mert nem akármiről, az édesanyjáról volt szó!

Én Istenem, jó Istenem, becsukódik már a szemem... - imádkozta, amint a nagymamájától tanulta. Nem tudta hibátlanul elmondani, igaz, nem is mondhatta volna végig, mert az álom tündérszép pillangója megérintette a szemét, mire ő, némi mocorgás, ellankadás után elaludt.

A falujáról álmodott.

7.

Izbégy Lóránd két hétig élt Vera néninél. Jól érezte magát, noha gyorsan ébredező büntudata fokról fokra sajgóbban kínozza. Megszökött, tehát így vagy úgy bünt követett el, holott János atya szerint, akit végleg megkedvelt az első hittanóráján, minden körülmények között jónak kell lennie! A maga módján jó is. Most is, hegyenvölgyön át, a szomszédos községbe ballag kenyérért és tejért. Vera néni küldte át, mert az élelmet és más szükséges mindent hordó puttonyos kocsi, elromlott-e, miami történt, hiába várták, nem érkezett meg. Egyébként, mialatt megállt a házuk előtt, és Pisti lerakodott, ő kutyafuttában felmászott az odakészített létrán a padlásra... Testélelkét nyomorgató büntudata mellett félt is. Egyrészt kívánta már, hogy elfogják, és bűnének levezekléseként intézetbe vigyék, ahová eredetileg is szánták, másrészt egyre jobban sajnálta Vera nénit, most kifejezetten a jólelkűségének vélte, amit érte tesz. Mert, ha ő nem lenne, ki hozna most neki kenyeret, tejet s mást? Éhezne, vagy csupasz krumplit enne, amit a kertjében termelt s a pincéjében vermelt el. Bodagot sütné -, nem tudta, mi az, tőle hallotta -, amíg meg nem érkezik a puttonyos kocsi. Kis Robur volt, ő nevezte el puttonyos kocsinak.

És, ha egy hétig nem jön?

Messzire, nagyon vigyázva, elkerülte az utat, hogy senkivel se találkozzék. Mégis, legnagyobb elővigyázatossága ellenére is, majdnem beleütközött a mezőőrbe. Szerencséjére idejében felfedezte, ráadásul háttal állt, amiért bőven maradt annyi ideje, hogy a legközelebbi szénaboglyához fusson, és elbújjon.

Hosszú pecekig, lélegzetét visszafojtva, szapora szívverés közepette, lapult a száraz s illatos fűben, mire a mezőőr elment.

Ezután már teljesen simán ért be a kérdéses faluba.

A boltban senki sem szólt a szatyrát és a pénzét szorongató kisfiúhoz, amíg sorra nem került, akkor is csak annyit, hogy mit kérsz?

Szépen bevásárolt, s már éppen indult, amikor az egyik eladónő, aki állandóan szemmel tartotta, amióta belépett az üzletbe, rászólt:

- Ugye, te nem idevalósi vagy?

- Dehogynem! - vágta rá, kapásból Lóri, amin ő döbbsent meg a legjobban, merthogy ennyire könnyedén hazudik, amely bűn!

- Ahá! - segített neki az eladónő. - Ti költöztetek be az egyik, elhagyatott házba? - Merthogy - ezt már a kolleganőjének súgta: - a környék összes cigányát ide csődítik! Magára hagyott házakat vesznek, meg újakat építenek nekik, s ők szépen belecücsülnek a készbe! - Irigykedett, gonoszlelkűn. - Mi meg gürizzünk, szakadjunk meg, hogy vigyük valamire!

Lóri megkönnyebbülten lélegzett fel, ám miután elköszönt és kifelé indult, majdnem a bejárati ajtó üvegére ragasztott saját fényképébe botlott.

Lélegzete elakadt, léptei megroggyantak, arcából pillanatok alatt kiszökött a vér.

Először arra gondolt: hogyan lehet, hogy befelé menet nem vette észre, a következő pillanatokban ösztönös, menekülési pánik kerítette hatalmába, amely során, a lehető leggyorsabban kiszurrant az ajtón.

Futva tette meg az utat a falu végéig. Figyelt jobbra, figyelt balra, lopózott a mezőn fától fáig, takarástól takarásig. Elbújt, szétlesett s miután meggyőződött, hogy senki sem követi, a következő előre kinézett: fához, boglyához, bokorhoz, magasra nőtt vetéshez, kukoricásba... osont.

Szerencséjére, az útja hátra lévő részén, olyan helyeken haladt, ahol elég sok volt a facsoport, a kinyúló erdőszegély, az elhagyatott s gondozatlan gyümölcsös is.

Minden baj és nehézség nélkül ért haza.

- Megjöttem - nyüszítet az eléje táruló látványtól, miután berobbant az ajtón. Lába földbe gyökerezett, pupillája kimeredt, keze, teste megmerevedett.

Vera néni vérbe fagyva hevert a földön. Tátva maradt szájából, a felső műfogsora kilógott. Megüvegesedett szeme élettelenül, mégis segítségkérőn, a haláltusájától eltorzult arca groteszk vigyorszerűséggel meredezett a földről rá. Megszokott fejkendője, jó méternyire hevert. Gyér haja összeboglyozódott, egy része, a mellette lévő vértócsába lógott. A földön, véres baltát pillantott meg, amellyel agyon-

verték. Egyéb jelek: a kiforgatott zsebe, a kihuzigált fiókok, a szekrényből, összevissza kidobált ruhaneműk... szerint kirabolták.

Néhány pillanatnyi visszafojtott felkiáltás, jajveszékelés, a szíve mélyéig hatoló remegése után, anélkül, hogy lerakta volna a szatyrát, önkívületlen a szomszédos szobába rohant, ahol a kevéske pénzét és az ékszereit tartotta kopottas éjjeliszekrényében.

Már a kihúzottan hagyott fiókról felfedezte, hogy mindenét elorozták.

Semmihez sem nyúlt, csak a szemével tapogatta végig a földet és a fekhelyét, mialatt gyűlöletétől izzón, bűnre hajlón feljajdult:

- Mindent elvitt... a rohadt!

Egy ideig még remegőn lépkedve nézelődött, majd teljesen lesújtva és kétségbeesetten, pánikszerűn elmenekülve a helyszínről kirohant a házból.

Régebbi rejtekhelyére, fel a dombra, be a romlakásba futott, ahol ledobta a szatyrát, két kezét a szájához szorította, és gondolkozott, azonban, hiába törte a fejét, semmi sem jutott eszébe. Állandóan és csökönyösen önmagát vádolta, holott nem ő verte szét Vera néni fejét baltával. Nem tehetett róla, gyermeteg egyénisége kettévált. Egyik része, amelyik a nagymamáját Vera nénival azonosította, újra és újra gyilkosnak vélte. Merthogy, ha gondosabb, engedelmesebb, a nagymamáját nem engedi dolgozni..., nem súlyosbodott volna a betegsége.

De hiszen, ő mindent megtett érte! - védekezett a másik énje.

Ha ő nincs, régen bemegy a kórházba, és meggyógyul - vádolta tovább a gyengébbik fele.

Talán Vera néni is él, ha ő...

Az előbbi két rész újra egygyé forrt, és jobbról is, balról is átnézett rajta, s feljajdult: Nem, ő nem gyilkos!

A boltban is hazudott, holott ez bűn, és egyébként is, megfogadta, hogy nem hazudik többé! - kínozta tovább, most már az egységessé váló büntudata.

Hű de vágyakozott most a nagymamája után! Emlékét, nehéz kő gyanánt a mellében érezte lüktetni, szíve alatt melengette. Megfogná a kezét, bocsánatot kérne tőle, és elmondaná neki, hogy nem ő ölte

meg Vera nénit, mert, amint telt-múlt az idő, önkéntelenül megérezte, hogy, hiába gyerek, őt gyanúsítják majd.

Ami nem is késett sokáig.

Befűtött. A tej egy részét régi lábasába folyatta a nejlonzacskóból. A maradékot, a kétkilós kenyérből tört résszel megette, mert bármilyen borzalmas dolog is történt, megéhezett.

Még ezt megelőzőn felfedezte a puttonyos kocsit. Vezetője kiszállt, bement, majd sietve távozott Vera néni lakásából. Máskor több helyre is elment, most gyorsan és egyenesen kihajtott a faluból.

Miután jóllakott, a száraz fűbe ült, és gondolkozott.

Saját sorsának mélysötét árnyai újra és újra zord fellegetket borítottak szerencsétlen kis életének csillagtalan egére. Sem csillag, sem nap nem létezett jövőjének kietlen, holdbéli tájain, áthághatatlanul mély sötétség lengett be mindent.

Elaludt.

Siető léptek dobogása, enyhe kutyavakkantásokra riadt fel. Pillanatnyi gondolkozás, tétovázás nélkül belefúrta magát a száraz fűbe. Hiába, mivel a pórázon tartott és a két rendőrrel együtt berontó kutya, magával vonszolva a gazdáját is, egyenesen odarohant, és dühös csaholással kaparászni kezdett a fűben. Nyála Lóri homlokára és védekezésként a feje tetejére szorított keze fejére folyt.

- Jó kutya vagy! - dicsérte, veregette meg a hatalmas németjuhász kutya nyakát a gazdája, miközben pórázát a keze fejére csavargatta, hogy visszahúzza a támadó, vicsorgó kutyáját a fűben rejtőzködő fiútól.

- Gyere ki a szénából! - parancsolt rá a másik rendőr Lórirra.

Miután az engedelmesen, fásultan, falfehérré meszelődött arccal kimászott, remegő kezével, zavarának levezetéseként levergette magáról a fűszálakat, az előbbi rendőr tovább harsogott:

- A nevedet és a laccímedet kérem!

- Izbégy Lóránd vagyok.

- Na lám, a kis szökevény! - ismerte fel a körözött fiút. - Gyilkolt is!

- Nem én öltem meg Vera nénit.

- Hanem?

- A fia - vágta rá. Mindvégig rá gondolt, de kimondani magában sem mondta ki eddig. - Valamennyi nyugdíjfizetéskor, amelyet az a puttonyos kocsi hoz ki, felkereste, és elvitte a nyugdíja nagyobbik részét, amit Vera néni csak hosszabb veszekedés után, a részeges fia erőszakos követelőződése közben adott át neki.

- A fia, aki tegnap elutazott a családjához? - gúnyolódott az előbbi rendőr.

- Nem én tettem! A boltba küldött. Bevásároltam... Ott van minden, csak a tej egy részét ittam meg, s a kenyérből törtem le egy darabot. Mire visszatértem, már megölték. Ott feküdt a földön. A pénzemet, apu Doxa óráját, gyűrűjét, a mama nyakláncát is elvitte az a...

- Mennyi pénzt vittek el?

- Lehet..., vagy ötezer. Aranygyűrű, aranylánc, az óra...! Az nem arany volt. Megijedtem, és idemenekültem a régebbi helyemre.

- Hú, de sokra viszed még! - cinikuskodott az egyik rendőr. A hatalmas, a félelmetes rendőrkutya a lábánál ült, és támadásra készen, acsarkodón morogva leste Lórit, aki nagyon félt, egyre jobban igyekezett távolabbra kerülni tőle, mert azonnal széttépné, ha rászabadulna. - Apádat utánozod, mi lett a vége? Te is lógni fogsz egyszer, mint ő.

- Apámat hagyják békén! - sutyorogta letörten, de, kisgyerektől meglepően, határozottan.

- Oké, kisgyilkos!

- Maguk tényleg azt hiszik, hogy én gyilkoltam meg Vera nénit? Gyerek vagyok, Vera néni felnőtt...

- És öreg. Egyébként Néró - megvakargatta a kutyája füle tövét-, azonnal felvette a szagot, és egyenesen idevezetett bennünket, tehát...! - A folytatást lógni hagyta a levegőben.

- Beviszünk a kapitányságra! - vette át tőle a szót a társa. - Ne félj, ott mindent bevallasz! Indulj!

Közrefogták a remegő kisfiút, és visszakísérték Vera néni házába, a tetthelyre, ahol két civil ruhás férfi serénykedett. Fényképeztek, ujjlenyomatokat rögzítettek - tőle is levették az ujjlenyomatát -, hajszálakat, s egyéb bizonyítékokat, nyomokat kerestek és találtak. Vera nénit eközben elfordították a helyéről. Lóri elborzadva fedezte fel a feje tetején a baltaütött óriási sebet, amelyet teljesen beborított a

megalvadt, feketévé vált vér. Nem is nézte sokáig. Behunyta a szemét, hogy senkit és semmit se lásson, mert ezekben a pillanatokban undorodott a halottól, a civil ruhás rendőröktől, a vérebtől, még önmagától is, amiért nem hallgatott János atyára, és megszökött az őt intézetbe szállító autóból.

Közben az egyik rendőr a kutyát a közeli fához kötötte. Szép, nagy szemű cseresznyék piroslottak rajta. A rendőr nem állhatta meg, hogy fel ne nyúljon, és le ne vegyen néhány szemet, amelyeket mind és egyszerre a szájába tömte. Miután magára hagyta a kutyáját, s visszajött, megbeszélt valamit a társával, majd az úton álló rendőr-kocsijukhoz sietett, hogy beszéljen az URH-jukon a kapitányságra. A társa a nyomrögzítőket leste, majd azokkal együtt átment a szomszédos helyiségbe.

Lóri arra eszmélt fel előbbi ködös merengéséből, remegően nézett erre, lesett arra, hogy senki sem törődik vele.

Gondolkodás és késlekedés nélkül megfordult, óvatosan kiosont a házból, s nagyon vigyázva, hogy a kutya észre ne vegye, elrohant...

Már jóval bent járt a közeli erdőben, mire felfedezte üldözőit. Szerencséjére a kutyát nem szabadították rá. Úgy látszott, nem merték vállalni az azzal járó kockázatot. Tetemes előnyre tett szert, mégis egyre gyorsabban és gyorsabban futott, fától fáig, bokor alá be, bokor alól ki az egyre áthatolhatatlanabbnak tűnő zsámbékos, mocsaras részből a másikba, kemény agyagos részen át, száraz avart s gallyakat tiporva... Amúgy is foltos ruháját tovább tépdeste a szederinda, a fagyal és a csipkebokor... Kecses őzeket, morcos borzakat, kisebb - a sok dögönyözéstől sáros - vaddisznó-kondákat, félénk nyulakat riasztott fel megszokott helyükről. Szerencséjére, mert az innét-onnét felhangzó zörej, ágrecegés, törtetés... teljesen megzavarta a rendőröket. A kutyájuk pedig, régen elvesztette a szagot.

Amint telt-múlt az idő, Lóri egyre jobban elfáradt, végül összekapargatva erejének utolsó morzsáját is, felmászott az egyik hatalmas bükkfára, és a sűrű lombok közé rejtőzött. Óriási uhobaglyot vert fel nappali szendergéséből, amely erélyesen tiltakozva hagyta el a megszokott szállóhelyeül szolgáló faágát.

Vastag ágra telepedett, ahol néhány percen belül kipihente magát.

Szénézett, ám nem sokat látott, mert a közeli fák, hiába voltak némileg alacsonyabbak, silányabbak, eltakarták a kilátást. Körülötte teljes csend honolt, tehát - vélte -, felhagytak az üdözésével. Itt-ott, riadtságukból magukhoz térő vadállatok zajaként, meg-megreccsent egy-egy száraz faág, s enyhe nesz hallatszott.

Lóri leereszkedett a fáról. Mennyire gyorsabban mászott fel, mint csúszott, ereszkedett le a földre. Lent, leverte ruhájáról a mászástól rátapadt, a fatörzséről leváló, száraz faháncsok maradványait, öreg mohadarabokat, és szilárd elhatározással visszafelé indult.

Hitte ő, ám nem így történt, ugyanis teljesen elveszítette a tájékozódó képességét. Nem szokik tovább. Feladja a harcot. A börtönből ír János atyának, mert kihez fordulhatna máshoz, és a segítségét kéri. Közli vele, hogy nem ő a gyilkos, amire előbb-utóbb ügyis rájönnek. Megtalálják Vera néni igazi gyilkosát. Őt intézetbe dugják, ahonnan János atya, kérésére kihozza, mert kis életének egyedüli világítótornyaként vakon bízott most a szelíd papban.

Hosszú gyaloglás után, egy alacsonyabb rendű műútra tévedt. Az útszélén állt, és várt. Néhány autó és egy teherautó után, óriási kamion következett, amely anélkül, hogy intett volna neki, megállt.

- Merre? - szólt ki a vezetője a félig kinyitott ajtón.

- Budapestre - vágta rá ösztönszerűn, kapásból, mert mostanában mindig mást tett, mondott, mint amit elképzelt. Felkeresi az anyját! Ebben a pillanatban ugyanis ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy lássa. Se puszi, se szemrehányás, csak, mielőtt - szándékának ellentétes sodródása után - végre bevonul az otthonba, mert a vád, amellyel gyanúsítják, ártatlanságának teljes tudatában leledzve, egyáltalán nem érdekelte, előtte pusztán kíváncsiságból látni akarja. Ugyanis, bármennyire összemocskolódt is, a szíve mélyén függő, óriási, fekete kontúrokkal összevisszafirkált fantomkép alatt, mégiscsak az elképzelt, mert nem ismerte, az édesanyja a képét vélte lappangani, akinek a méhében megfogant, aki kilenc hónapig a szíve alatt hordozta, akitől a legelső csókot kapta, ha megcsókolta egyáltalán, táplálta, gondozta, virrasztott felette, ha beteg volt egy ideig...

Igaz, felelőtlenül és teljesen megbocsáthatatlanul elhagyta, az apját akasztófára juttatatta, amely sírba vitte a nagymamáját is, mert - erre

is most jött rá - igenis miatta, az általa okozott, sok szomorúsága miatti bánatától mondta fel a szolgálatot a szíve, noha a veséje régen beteg volt, ám a szívére sosem panaszkodott. Ha valaki, ő látta, mennyit bánkódott titokban, emésztette magát a végérvényesen elvesztett egyetlen fiáért.

Hogyan nézhet ki ez a több képű asszony, aki ráadásul az ő édesanyja? A nagymamájától hallotta: a jókat aranyszínű glória övezi, ragyogja körbe a fejüket, a gonoszok szeméből penészszerű zöldes vilámok cikáznak.

Ugyan ő felfedezi-e ezeket a penészszevesző zöldszínű villámokat?

Ha beszélne vele, vajon közölné-e, miért hagyta el, miért nem látogatta meg sosem, noha egy ízben náluk járt?

Nem fedi fel magát, egyébként is, meg lehet magyarázni, indokolni az ennyire nagy bűnt? Hogyan hallgatná végig, ő a gyerek, egy riadt felnőtt nyekergését?

- A Gubacsi úton parkírozok, ha neked megfelel... - Lóri, noha a Gubacsi út említése úgy hangzott, mintha valamelyik távoli afrikai országról beszélne, rábólintott. - Akkor, ugorj fel!

Menet közben tudta meg: az illető magyar származású, német állampolgár. Szüleit 1946 környékén telepítették ki az országból. Miután kissé összeszedték magukat -, részletesen elmesélte, miként, mennyire nehéz körülmények, rengeteg munka, vesződés közepette - egy családi fuvarozó vállalatot alakítottak, amióta is rendszeresen jár Magyarországra...

A vezetőfülkébe beépített rádió állandóan szólt. Hogy a férfi túlharsogja, végig kiabált. A majdnem egy óráig tartó hangzavar nagyon idegesítette, a felturbózott, az átélt eseményektől, amúgy is kihagyezett idegrendszerű kislíút. Egyre gyakrabban kapott a füléhez, hogy befogja, ugyanakkor, mivel továbbra is illedelmesen akart viselkedni, leplezte: a fülét vakargatta, piszkálgatta, az egyébként is nagy és kócos haját igazgatta, simogatta ki a szeméből. Nem túl sikeresen, mert a férfi észrevette.

- Németül beszél. Zavar, igaz? - Választ sem várva áttekerte a magyar Kossuth adóra, ahol éppen híreket mondtak, amely végén rendőrségi közleményt olvastak fel: az ő körözését.

A kamionos, miután gyanúsán végigböngészte, vezetése közben oda-odavetett pillantásaival, a fiúra bökött a szemével.

- Te vagy az?

- Én - rebegte két nagy nyelés szünetében. - Megszöktem, de nem gyilkoltam.

- Ők sem beszélnek gyilkosságról! Gyilkossággal vádolható... mondták, feltételesen. Nálunk pedig, de azt hiszem itt sem, a feltételezés - a szavakat kereste, nem talált, ezért rávágta -, az még nem bűn.

Lóri az átélt izgalmak, a stresszek hatására, amely utórezgésének a szele még csak most csapta arcul, hatása, mint a felnötteknél az infarktus, később jelentkezik majd, az óriási üstben forgó, kízó hangzavar, mert a vezetőfülkét egyetlen nagy üstnek képzelte, amelybe bezárták..., mindezeket nem bírta elviselni tovább, amiért is elsírta magát.

Hogy leplezze a szégyenét, mert ő annak képzelte, bal karjával eltakarta a szemét.

- Ne sírj! - vigasztalta egy idő után ösztönszerűn a kamionos. - Hiszek neked, mert, aki ennyire őszinte könnyeket hullat, az nem lehet bűnöző, egyébként is gyerek vagy még. Viszont leteszlek! - Lassított, de, mintha meggondolta volna magát, azonmód vissza is rakta lábát a gázpedálra. - Hová akarsz menni Pesten?

- Az Üllői útra. - Nem folytathatta, mivel az előbbi közleményt módosítva ismét beolvasták: Elfogták Vass Lászlóné, született Kiss Veronka, itt és itteni lakós meggyilkolásával alaposan gyanúsítható Vass Istvánt, az idős asszony fiát... Viszont az ilyen és ilyen nevű, személyleírású fiút, aki két ízben is megszökött az intézetbe szállítása közben, továbbra is keresik. Kérték a nyomravezetők értesítését...

- Miért szöktél meg? S tényleg nem akarsz bemenni az intézetbe? - szögezte neki a kérdését, ismét a kamionos.

- Apámat kivégezték.

- Gyilkolt? - háborodott fel az.

- Forradalmár volt - büszkélkedett, most is, mint máskor, noha azt a szót, hogy forradalom, nagyon ritkán hallotta. Az iskolájukban a tanárok s mások, a tankönyvekben is céltudatosan ellenforradalomnak nevezték, ő egyáltalán nem értette, mi a különbség e kettő között.

- Több ötvenhatos, hozzánk kimenekült pajtásom van. Folytasd!

- Nagymama nevelt fel, mert a szüleim elváltak. Eltemettük. Rá egy órára értem jöttem, hogy beszállítsanak az intézetbe. Útközben megszöktem tőlük. Több napi bolyongás után egy kihalt településre bukkantam: falu vagy tanya, nem tudom. Egy idős, nagyon rendes asszony befogadott s felkarolt. Élelmet, meg mindent a szomszédos faluból vagy városból, nem tudom, hordtak át egy..., olyan puttonyos kocsival. Egyszer nem érkezett meg a megszokott Robur, amit én puttonyos autónak neveztem el. Vera néni tejért és kenyérért, átküldött a szomszédos faluba. Mialatt én odajártam, a fia, hallotta a bácsi, meggyilkolta. Rendőrök leptek meg, és... gyilkossággal vádoltak, mire tőlük is megszöktem.

- Ügyes srác vagy - bókolt ösztönösen a kamionos. - Azért tesznek ki, mert én német állampolgár vagyok, te meg szökevény, akit köröznék. Érted, ugye? Nyugatnémet! Nagyon könnyen kitiltanak az országból. Nos, nemsokára az egyik villamos végállomására érünk, ahonnét az Üllői út nyílik. Gyalogosan menjél tovább, és figyeld a házszámokat!

- Nem is tudnék villamosra szállni, mert a pénzemet, mindenemet ellopta az a... - rohadt alakot akart mondani, ám a folytatást elharapta.

- Kapsz tőlem egy százast. Elég lesz?

- Köszönöm szépen.

Lóri alig fejezte be, a kamionos máris fékezett.

- Megérkeztünk. Szóval nem mész intézetbe?

- Nem! - vágta rá Lóri kapásból, holott nemrégén még mást gondolt. - Köszönöm a pénzt. Csókolom!

Lemászott a magas vezetőfülkéből, ahonnét a közeli villamos végállomására rohant.

Életében kétszer járt Pesten. Mind a kétszer kirándultak. Csakhogy akkor tanárok és szülők kísérték el őket, s nem volt ennyire foltos, szakadozott, összemocskolódt a ruhája, amiért most nagyon sokan, mondhatni: mindenki megnézte, gyanúsán méregette.

Mindezek ellenére, sietve, szinte rohanva felszállt a villamosra, ahol az egyik üres helyre ült, és sündisznómód összekuporodott.

Simán beért a Nagyvárad térre. Nem vett jegyet. Annyira összekuporodott, hogy szinte senkit sem látott. Volt-e kalauz, nem is volt már, ő azonban ezt sem tudta. Jegyet nem vett, ezért nem is lyukasztatható. Szerencséjére nem jött ellenőr, aki leszállította volna.

Leszállt, és átvágva a forgalmas Hámán Kató úton, szorosán a házak, a kapuk, a kirakatok... mellett osonva továsietett az Üllői úton.

Egyik újságos bódéból, hogy takarja némileg a ruháját, néhány újságot vásárolt. A hóna alá szorította, egyet maga elé tartott, mintha menet közben is olvasná.

Ez lesz az! - állt meg az egyik, régi kapujú, hatalmas, kétemeletes, díszes homlokzatú háztömb előtt. Bement a kapun, és felfutott a lépcsőkön az első emeletre. A kettesszámú ajtó előtt megállt. Rettentően fáradtnak érezte magát a szokatlan s átélt tragikus idegfeszültségétől, nem beszélve a hosszú útról, amit megtett, végigélt. Majdnem összeesett. Nagyon vágyott most a szeretetre, legalábbis simogatásra... Legtöbben dolgoztak, ezért majdnem teljesen kihaltnak tűnt a szűk és sötét udvar, de a függőfolyosón sem jártak.

Hosszabb töprengés után, reszkető kézzel becsengetett.

Az anyja nyitott ajtót. Először látta, mégis azonnal megismerte. Hasonmásról gondolta, hogy ő az. A nagymajája szerint ugyanis teljesen az anyjára hasonlított. Néhány éves kisgyereket tartott az ölben: a féltestvérét.

Lóri megkövülten leste. Nézésében kihívás, számonkérés és sok-sok szemrehányás vicsorított. Minél tovább nézte, annál jobban végigburjánzott, a lába ujjától fel a feje búbjáig a halálos elkeseredés, mert csak most és itt, szemtől-szembe állva, néma telefonüzenetként beszélve az anyjával, értette meg igazán, mennyire távol került a saját édesanyjától. Rövidke élete nyitott könyv széthulló lapjaiként pergett le előtte, nem hullajthatta végig a lapokat, mert a megütközött rábámuló s félelmétől egyre jobban visszahúzódó asszony rászólt:

- Mit akarsz?

- Újságot, tessék! - csusszant ki a szó Lóri összeszorult torkán.

Most is, mint annyiszor, rögtönzött.

Nem hazudott, csak védekezett.

- Ezért bámultál ennyire sokáig? Nem kell!

- Csak..., csak - hebegte zavartan Lóri, arcának, régebbi, mélyről feltörő érzéseinek leplezett felháborodásától, minden szöglete eltorzult, amiért vele ellentétben, az nem ismerte fel: édesanya, a saját édes gyereket -, mocskos a kölyke arca. Törölje meg! - s elrohant.

Nehézkesen szedte a levegőt. Kezét ökölbe szorította, és vadul hadonászott. Újságjait sorban elpotyogtatta, ám nemcsak azokat vesztette el, az apja, a nagymamája után..., most már végérvényesen a saját édesanyját, és vele együtt egy kissé önmaga sajátos egyéniségének sok-sok morzsáit is elhullajtotta. Régebbi ellenségeskedés helyett - történt, ami történt, gondolt, amit gondolt -, megértésre, szeretetre vágyott. Ki mástól remélhette ezt, ha nem a saját édesanyjától? Ő, ahelyett, hogy magához húzta volna, noha ő figyelemfelkeltően bámulta, bármit gondolt is ez alatt: Mit akarsz? - foghegyről odavetett kérdő mondatával végérvényesen, lerázta, szétpukkasztotta ingatag reményét.

Félszeg, bájt árasztó mosolyt várt, amivel szemben az anyja, az a középszerű asszony, akit sokkal szebbnek vélt, rá se mosolygott.

Akaratlanul nagymamája régebbi szavai jutottak eszébe: Minden ember egy különös világ. Ahány, annyi világ létezik a földön... Másnak, eszerint több világ jutott, neki egy: önmaga.

Mialatt kibattyogott, neki, a vidéki fiúnak hatalmasnak tűnő, sosem látott bérlakásból, egyre jobban besötétedett, ámbár Pesten nem ismerik az igazi sötétséget. Mert, mi ez ahhoz képest, amelyet abban a kicsiny településen átélt? A felgyulladó villanyfényekben, a régebbi, egydimenziójú árnyékok világossárga színt ontottak: ahány égő, annyi alakot öltöttek, s ringtak a rock-beat zene ütemére. Lóri növekvő csodálattal leste a sohasem látott pesti fényeket. Ettől függetlenül sietett, gondolatai mégis néhány lépéssel mindig az esze előtt jártak. Teste tűzben-lángban égett. Szívében legyűrhetetlen keserűség gyülemlett, omlott szét az arcán. Régebbi szép érzéseinek vak káprázata mögött felütötte fejét a gyilkos hétköznapi zord valósága is.

Útközben határozta el, hogy hazautazik a falujába, felkeresi János atyát, és...

Nem morfondírozott tovább. Többszöri kérdezősködés után a Keleti pályaudvarra villamosozott, ott ugyancsak anélkül, hogy jegyet váltott volna, fészált a hazája felé induló vonatra.

Szerencséjére a kalauz nem kérte a jegyét, így minden baj nélkül, egyszeri buszra átszállással, ahol már váltott jegyet, hazautazott.

Jóval elmúlt éjfél, amikor felverte János atyát, de kit is kereshetett volna fel mást, amikor egyetlen rokona sem élt a faluban?

Álmosan, kissé összegyűrődött arccal, mégis jóságosan fogadta, amely annyira meglepte az események rázúduló halmazától sújtott fiút, hogy valamennyi átélt keserve egyszerre tört magának utat zegzugos, kicsi szívének, tág torkolatából. Teljesen összetörve, egyensúlyát veszve zuhant az öregedő plébános karjaiba.

Megállás nélkül zokogott, dörzsölgette, maszatolta szét kabátja ujjaival a könnyeit.

- Minden rám szakadt. Kézzelem-lábbal küzdöttem az igazságomért, a szabadságomért. Kétszer is megszöktem. Láttam anyámat, aki nem ismert fel. Feladom magam. Tessék kihívni a rendőröket, úgyis körnöznek, előbb-utóbb elkapnak!

- Kisfiam! - tessékeltte maga elé a végre magához térő, de még mindig szrepegő fiút. Csak azután folytatta, miután beértek a szobába, ahol János atya, Lórit az egyik kopott, öreg fotelba ültette, ő az előbbi összekuszálódott fekhelyére ült. - Vannak dolgok, amelyek olyan mélyek, hogy nem látja meg a szemünk, vagy annyira komplikáltak, hogy nem fogja fel az eszünk.. Ne is keressünk ezért sorsodra miértet: Miért veled történt meg, miért követünk el bűnt, miért ez, miért az...? Bízunk Istenre, kérjük a bocsánatát, a segítségét..., viszont, mint ember, amíg nem szerzek, keresek, találok egy jólelkű családot, akik érdemeid szerint, mert, ha valaki, te a szökésed, a bűnöd ellenére is megérdemeled a szeretet, felnevelnek, örökbe fogadnak, esetleg csak a gondodat viselik, mert ugye neked, mint egyedüli örökösnek, saját és berendezett házad van... befogadlak. Fürödj meg, mert, amint elnézlek...! Aztán fekjüdj le! Holnap, a mindennapi, reggeli szentmise után elmegyünk a község házára. Megkérjük a vezetőket: ne vigyenek vissza, ahová eredetileg szántak, a gyermekotthonba, ideiglenesen helyezzenek el nálam! Pap vagyok, mint ilyet nem

szeretnek manapság a hivatalos emberek, bár mostanában sokkal segítőkészebbek, elnézőbbek, mint régebben. Hátha! Bízunk Istenre!

- János atya, tanítson meg engem imádkozni, mert én még a Mi-
atyánkot sem tudom tisztességesen elmondani!

- Mint mindennek, ennek is meglesz a maga rendeltetési ideje.
Gyere, bevezetlek a fürdőszobába!

Lóri lelkét, miután megfürdött és lefeküdt, sohasem érzett, a hosszú és igen viszontagságos nap után, a révbe jutott emberek megelégedettsége, biztonságérzete járta át meg át. Tartott mindaddig, amíg el nem aludt.

Nagyon rosszat álmodott. Többször felugrott, s izzadt.

1991. június